

Justitieutskottets betänkande 2025/26:JuU30

Frihetsberövande påföljder för barn och unga

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i bl.a. rättegångsbalken, brottsbalken och lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård.

Lagändringarna innebär att barn och unga, i de fall en frihetsberövande påföljd inte kan undvikas, ska dömas till fängelse i stället för sluten ungdomsvård. Kriminalvården blir ansvarig för verkställigheten och sluten ungdomsvård utmönstras ur påföljdssystemet.

Vidare ska barn som döms till fängelse som huvudregel placeras på särskilda barn- och ungdomsavdelningar, som ska vara särskilt anpassade utifrån barns behov och rättigheter. Genom att påföljden blir fängelse kommer barn och unga även att omfattas av systemet med villkorlig frigivning och vid övergången från anstalt till frihet kommer de som utgångspunkt att ställas under övervakning i syfte att ge dem det stöd och den kontroll som de behöver. Ändringarna innebär också att verkställighetslagstiftningen i vissa delar ska anpassas utifrån barns särskilda behov och rättigheter.

Lagändringarna föreslås, i allt väsentligt, träda i kraft den 1 juli 2026.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlats.

I betänkandet finns tre reservationer (S, V, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:132 Frihetsberövande påföljder för barn och unga.

Sex yrkanden i följdmotioner.

Sex yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Frihetsberövande påföljder för barn och unga	6
Utskottets ställningstagande	31
Reservationer	35
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V)	35
2. Regeringens lagförslag, punkt 1 (MP)	36
3. Särskild utskrivningsprövning för unga som begår särskilt allvarliga brott, punkt 2 (S)	38
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	39
Propositionen	39
Följdmotionerna	40
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	41
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	42

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Frihetsberövande påföljder för barn och unga

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken,
5. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,
6. lag om ändring i passlagen (1978:302),
7. lag om ändring i polislagen (1984:387),
8. lag om ändring i lagen (1988:688) om kontaktförbud,
9. lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
10. lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
11. lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård,
12. lag om upphävande av lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård.
13. lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister,
14. lag om ändring i lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder,
15. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
16. lag om ändring i fängelselagen (2010:610),
17. lag om ändring i skollagen (2010:800),
18. lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen,
19. lag om ändring i lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande,
20. lag om ändring i strafftidslagen (2018:1251),
21. lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område,
22. lag om ändring i lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område,
23. lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation,
24. lag om ändring i lagen (2024:326) om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder,
25. lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:132 punkterna 1–25 och avslår motionerna

2025/26:3530 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2,
2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 23, 26 och 143,
2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 126,
2025/26:3920 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 1–3 och
2025/26:3929 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1–3.

Reservation 1 (V)

Reservation 2 (MP)

2. Särskild utskrivningsprövning för unga som begår särskilt allvarliga brott

Riksdagen avslår motion

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 25.

Reservation 3 (S)

Utskottet föreslår att ärendet får avgöras trots att betänkandet har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då ärendet ska behandlas.

Stockholm den 5 maj 2026

På justitieutskottets vägnar

Henrik Vinge

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik Vinge (SD), Teresa Carvalho (S), Mikael Damsgaard (M), Heléne Björklund (S), Pontus Andersson Garpvall (SD), Petter Löberg (S), Charlotte Nordström (M), Anna Wallentheim (S), Adam Marttinen (SD), Mattias Vepsä (S), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Mats Hellhoff (SD), Ulrika Westerlund (MP), Martin Melin (L) och Lars Jilmstad (M).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:132 Frihetsberövande påföljder för barn och unga. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Två motioner med totalt sex yrkanden har väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlas även sex yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Riksdagen har tidigare gjort tillkännagivanden till regeringen om slutna ungdomsvård m.m. I betänkandet behandlar utskottet även regeringens redovisning av åtgärder med anledning av tillkännagivandena och de som regeringen anser är tillgodosedda genom förslagen i propositionen eller de andra åtgärder som redovisas där.

Utskottets överväganden

Frihetsberövande påföljder för barn och unga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag. Förslagen innebär i huvudsak att barn och unga, i de fall en frihetsberövande påföljd inte kan undvikas, ska dömas till fängelse i stället för sluten ungdomsvård. Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om avslag på lagförslagen och om alternativa åtgärder. Riksdagen avslår också motionsyrkanden som får anses tillgodosedda genom lagförslaget.

Vidare avslår riksdagen ett motionsyrkande om särskild utskrivningsprövning för unga som begår särskilt allvarliga brott.

Jämför reservation 1 (V), 2 (MP) och 3 (S).

Bakgrund och gällande rätt

Straffrättslig särbehandling av unga lagöverträdare

Det finns i Sverige en lång tradition av att särbehandla unga lagöverträdare i straffsystemet, särskilt unga i åldersgruppen 15–17 år, både vid straffmätning och vid val av påföljd. Ett skäl till denna ordning är att unga typiskt sett inte anses ha nått sådan mognad och ansvarsförmåga att de bör behandlas som vuxna. De anses också särskilt känsliga för de konsekvenser som straffrättsliga ingripanden kan leda till.

Vid straffmätningen innebär särbehandlingen av unga lagöverträdare att om någon har begått ett brott innan han eller hon fyllt 21 år ska hans eller hennes ungdom beaktas särskilt i mildrande riktning (29 kap. 7 § första stycket brottsbalken). Det kallas ibland för ungdomsreduktion.

Vid påföljdsvalet innebär särbehandlingen att lagöverträdare under 18 år normalt döms till böter eller till någon av de särskilda ungdomspåföljderna i 32 kap. brottsbalken, dvs. ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsövervakning eller sluten ungdomsvård.

Fängelse får väljas som påföljd för den som begått brott före 18 års ålder endast om det finns synnerliga skäl (30 kap. 5 § brottsbalken). Om rätten anser att det finns synnerliga skäl för fängelse ska påföljden i stället för fängelse bestämmas till sluten ungdomsvård i lägst 14 dagar och högst fyra år, om inte särskilda skäl talar mot det (32 kap. 5 § brottsbalken).

Verkställighet av påföljden sluten ungdomsvård regleras i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, förkortad LSU, och förordningen (1998:641) om verkställighet av sluten ungdomsvård. Statens institutionsstyrelse (Sis) ansvarar för verkställigheten, som ska planeras och genomföras

efter samråd med socialnämnden i den dömdes hemort, och en individuell utformad verkställighetsplan ska upprättas för den dömd.

Under den senare delen av verkställigheten ska den dömd genom konkreta åtgärder förberedas för ett liv i frihet. De närmare formerna för utslussningen är inte reglerade i LSU utan en bedömning av vilka åtgärder som är lämpliga ska göras från fall till fall. Påföljden slutna ungdomsvård är helt verkställd efter frigivningen från det särskilda ungdomshemmet. Fortsatta insatser kan i stället beslutas med stöd av socialtjänstlagen (2025:400) eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU.

Slutna ungdomsvård infördes för att undvika fängelsestraff för barn och unga

När slutna ungdomsvård infördes som påföljd 1999 anfördes att reformen låg i linje med den grundläggande princip som då sedan lång tid rått inom kriminalpolitiken i Sverige, nämligen att unga lagöverträdare endast i sällsynta undantagsfall skulle dömas till fängelse. Den principen ansågs göra sig gällande särskilt för lagöverträdare under 18 år.

Vidare framhöll regeringen sammanfattningsvis följande (se prop. 1997/98:96 s. 152–154). Bakom restriktiviteten med att döma unga personer till fängelse låg dels tanken att det inte är rimligt att straffa ungdomar som begår brott lika hårt som vuxna, dels vetskapen om att fängelsestraffet innebär särskilda risker för unga människor. Framför allt långvariga fängelsestraff ansågs förknippade med betydande risker för skadeverkningar för den dömd och särskilt för unga människor. Det talade för att fängelsestraffet helt borde utmönstras för de yngsta lagöverträdarna. Samtidigt konstaterades att ungdomar ibland begår så allvarliga brott att samhället måste kunna reagera kraftfullt genom ett frihetsberövande. Det ansågs därför nödvändigt att det inom påföljdssystemet fanns möjlighet att välja en påföljd som i rimlig utsträckning avskräckte från brott, tydligt markerade grundläggande gränser och dessutom motsvarade de krav som samhället ställer på rättvisa inom straffrättskipningen. Eftersom fängelsemiljön ansågs vara en olämplig miljö för barn behövdes en annan frihetsberövande påföljd, som Kriminalvården inte skulle ansvara för.

Utgångspunkterna vid utformningen av den nya frihetsberövande påföljden för unga var dels att den skulle kunna verkställas under sådana former att risken för skadeverkningar minimerades, dels att verkställigheten skulle kunna ordnas så att orsakerna till den unges kriminalitet kunde angripas så effektivt som möjligt. Samtidigt framhölls att verkställigheten måste utformas med beaktande av att frihetsberövandet är en straffrättslig reaktion på brott och att påföljden måste kunna verkställas under säkra och betryggande former.

Sis ansågs ha goda möjligheter att inom sin organisation ta om hand de unga lagöverträdare som kunde komma i fråga för ett frihetsberövande.

Barnkonventionen och andra grundläggande fri- och rättigheter

Regeringsformen och Europakonventionen

Grundläggande fri- och rättigheter som gäller alla, såväl barn som vuxna, finns i 2 kap. regeringsformen och i internationella instrument, t.ex. i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

Föreskrifterna i regeringsformen innebär bl.a. att var och en gentemot det allmänna är skyddad mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång, mot undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse och mot hemlig avlyssning eller upptagning av telefonsamtal eller annat förtroligt meddelande (2 kap. 6 § första stycket). Vidare framgår det att var och en gentemot det allmänna är skyddad mot frihetsberövanden (2 kap. 8 §). Dessa grundläggande fri- och rättigheter får bara begränsas genom lag och endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. Begränsningen får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. Begränsningen får inte göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning (2 kap. 20 och 21 §§ regeringsformen).

I samband med fängselagens tillkomst anfördes att en utgångspunkt för lagen är att det är frihetsberövandet i sig som är straffet och att livet i anstalt så långt som möjligt ska efterlikna samhället i övrigt (prop. 2009/10:135 s. 65). Vidare anfördes att i vissa fall måste Kriminalvårdens befogenhet att vidta en åtgärd som innebär en begränsning i den intagnes frihet regleras uttryckligt och uttömmande i lag. Mindre ingripande begränsningar i den intagnes frihet måste dock, utan att de regleras särskilt, med nödvändighet följa av att Kriminalvården har i uppdrag att upprätthålla ordningen och säkerheten i anstalt.

Av Europakonventionen framgår bl.a. att var och en har rätt till frihet och personlig säkerhet och ingen får berövas friheten utom i särskilt angivna fall (artikel 5). Vidare har var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens (artikel 8). Offentliga myndigheter får inte inskränka dessa rättigheter annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt bl.a. med hänsyn till statens säkerhet och den allmänna säkerheten, till förebyggande av oordning och brott eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter. Konventionen gäller som svensk lag (lagen [1994:1219] om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna). En lag eller annan föreskrift får inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen (2 kap. 19 § regeringsformen).

Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som genom lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter gäller

som svensk lag, innehåller fyra grundprinciper som ska vara vägledande för hur helheten i barnkonventionen ska tolkas: barnets rätt till icke-diskriminering (artikel 2), barnets bästa (artikel 3), barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6) samt barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade (artikel 12). Av särskild betydelse för överväganden om frihetsberövande påföljder för barn och unga är artiklarna 37 och 40.

Av artikel 37 i barnkonventionen följer bl.a. att inget barn får utsättas för tortyr, annan grym behandling, bestraffning eller dödsstraff och att frihetsberövande av barn endast får användas som en sista utväg och för kortast lämpliga tid. Enligt artikel 37 c ska varje frihetsberövat barn behandlas humant och med respekt för människans inneboende värdighet och på ett sätt som beaktar behoven hos personer i dess ålder. Särskilt ska varje frihetsberövat barn hållas åtskilt från vuxna, om det inte bedöms vara till barnets bästa att inte göra detta. Av artikel 37 c framgår vidare att barn, utom i undantagsfall, ska ha rätt att hålla kontakt med sin familj genom brevväxling och besök.

Artikel 40 behandlar ett barns rätt till en värdig och barnanpassad straffrättslig process och kriminalvård.

Utöver artiklarna 37 och 40 är även artikel 24 om rätten till hälso- och sjukvård, artikel 28 om rätten till utbildning och artikel 31 om rätten till vila och fritid, lek och rekreation samt rätten att delta i det kulturella och konstnärliga livet av betydelse för överväganden om hur frihetsberövande påföljder för barn och unga ska utformas.

Av den strategi som riksdagen antog 2010 för att stärka barns rättigheter i Sverige framgår att all lagstiftning som rör barn ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen (prop. 2009/10:232 Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige, bet. 2010/11:SoU3, rskr. 2010/11:35).

Riksdagens tillkännagivanden om slutna ungdomsvård m.m.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anfört om slutna ungdomsvård (bet. 2020/21:JuU39, rskr. 2020/21:255). Enligt tillkännagivandet ska en utredning om en översyn av regleringen av slutna ungdomsvård få i uppdrag att utreda frågan om att flytta över ansvaret för den slutna ungdomsvården till Kriminalvården. Utgångspunkten ska enligt tillkännagivandet vara att en sådan flytt ska ske. Utredningens direktiv ska enligt tillkännagivandet vidare utformas så att det klart framgår att den maximala vårdtiden för slutna ungdomsvård ska höjas (bet. 2020/21:JuU39 s. 9).

Riksdagen har vidare tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att en särskild enhet inom Kriminalvården ska ta över ansvaret för unga som begått grova brott (bet. 2018/19:JuU13 punkt 28, rskr. 2018/19:192). Enligt tillkännagivandet ska den nya enheten bl.a. ansvara för vissa påföljder på grund av brott och också involveras för behandlingsinsatser som beslutas med stöd av LVU på grund av den unges kriminalitet. Enligt tillkännagivandet ska enheten vidare hantera barn och unga under 18 år som begått allvarliga

våldsbrott eller andra grova brott, t.ex. innehavt vapen eller sålt narkotika. Det handlar om att göra riktade insatser och avsätta särskild kompetens för ungdomar som kommit förhållandevis långt in i ett kriminellt beteende eller som redan befinner sig i en miljö och i ett umgänge där grova brott begås (bet. 2018/19:JuU13 s. 64).

Riksdagen har även tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att en särskild enhet inom Kriminalvården ska ta över ansvaret för unga som begått grova brott (bet. 2019/20:JuU30 punkt 16, rskr. 2019/20:177). Enligt tillkännagivandet ska enheten hantera barn och unga mellan 15 och 18 år som begått allvarliga våldsbrott eller andra grova brott. Den nya enheten hos Kriminalvården ska, enligt tillkännagivandet, bl.a. ansvara för vissa ungdomspåföljder, t.ex. ungdomsvård och ungdomstjänst, och unga som begått allvarliga brott ska därmed bli statens snarare än kommunernas ansvar (bet. 2019/20:JuU30 s. 44).

Vidare har riksdagen åter tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om en särskild enhet inom Kriminalvården för unga som begår grova brott (bet. 2020/21:JuU28 punkt 21, rskr. 2020/21:396). Enligt tillkännagivandet har riksdagen vid flera tillfällen tillkännagett för regeringen att det bör inrättas en särskild enhet inom Kriminalvården med ansvar för unga lagöverträdare mellan 15 och 18 år som begått allvarliga våldsbrott eller andra grova brott och att det är av stor vikt att arbetet med att inrätta en sådan enhet påbörjas snarast, dock senast 2021 (bet. 2020/21:JuU28 s. 60).

Riksdagen har än en gång tillkännagett det som utskottet anför om en särskild enhet inom Kriminalvården (bet. 2021/22:SoU37 punkt 8, rskr. 2021/22:417–418). Av tillkännagivandet framgår att det är viktigt att det inrättas en enhet inom Kriminalvården som tar över ansvaret från socialtjänsten och Sis för unga som begår grova brott (bet. 2021/22:SoU37 s. 22–23).

Riksdagen har vidare tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om ungdomshäkten och ungdomsfängelser (bet. 2020/21:JuU28 punkt 29, rskr. 2020/21:396). Av tillkännagivandet framgår att det bör införas ungdomsfängelser där säkerheten är avsevärt mycket högre än på nuvarande ungdomshem samt att fler särskilda ungdomshäkten bör inrättas som anpassas efter ungas behov och förutsättningar, bl.a. bör man förstärka insatserna för att få unga personer som sitter i häkte att studera (bet. 2020/21:JuU28 s. 61–62).

Riksdagen har vidare tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om ansvaret för slutna ungdomsvård (bet. 2021/22:JuU27 punkt 24, rskr. 2021/22:273). Av tillkännagivandet följer att ansvaret för verkställighet av påföljden slutna ungdomsvård ska flyttas över från Sis till Kriminalvården och att det är mycket angeläget att arbetet med att flytta över ansvaret påbörjas snarast (bet. 2021/22:JuU27 s. 59).

Riksdagen har även tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om begränsningar i möjligheten till permission (bet. 2020/21:JuU28 punkt 27, rskr. 2020/21:396). Enligt tillkännagivandet bör det, när det gäller slutna ungdomsvård, införas en begränsning med innebörden att det måste ha gått en

viss tid av verkställigheten innan den dömde kan beviljas permission. Vidare bör särskilda begränsningar även gälla för dem som har dömts för gängrelaterad brottslighet, och permission för dessa personer bör enbart komma i fråga om de deltar i avhoppprogram (bet. 2020/21:JuU28 s. 61).

Riksdagen har också tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om utslussning från slutna ungdomsvård (bet. 2020/21:JuU28 punkt 28, rskr. 2020/21:396). Av tillkännagivandet följer att eftervården måste förbättras och en möjlighet till övervakning under en viss tid efter avtjänat straff införs för att möjligheterna till en tillfredsställande utslussning ska förbättras (bet. 2020/21:JuU28 s. 61).

Propositionen

I propositionen redovisar regeringen i huvudsak följande förslag och bedömningar.

Behovet av att förändra regelverket kring frihetsberövande påföljder för barn och unga

Brottsutvecklingen bland unga lagöverträdare

Regeringen konstaterar att en sedan länge grundläggande princip är att unga lagöverträdare endast i sällsynta undantagsfall ska dömas till en frihetsberövande påföljd. Även med den utgångspunkten förekommer det dock att barn ibland begår så allvarliga brott att samhället måste kunna reagera kraftfullt genom ett frihetsberövande. Det är tydligt att dagens system inte fullt ut är anpassat till utvecklingen där barn allt tidigare begår mycket allvarliga brott. Den förändrade situationen kräver enligt regeringen nya tankesätt och verktyg, samt tidiga, tydliga och trovärdiga åtgärder.

Regeringen konstaterar vidare att sedan påföljden slutna ungdomsvård infördes har samhället och brottsligheten förändrats på flera sätt. Forskning tyder på att ungdomar generellt begår färre brott, men att den grupp som begår brott blivit alltmer brottsbelastad och begår fler och allvarigare brott. Förekomsten av illegala skjutvapen och explosiva varor har ökat och detsamma gäller fall av dödligt våld där skjutvapen används. Sådan brottslighet har ofta koppling till kriminella nätverk, och de kriminella nätverken drar sig inte för att utnyttja barn och unga. Det grova våldet kryper längre ned i åldrarna. Äldre individer lägger återkommande ut uppdrag på barn och unga att utföra t.ex. grova våldsbrott och exploateringen inom brottslig verksamhet har ibland kunnat fortsätta i samband med att barn och unga placeras på bl.a. Sis särskilda ungdomshem. Även om slutna ungdomsvård ända sedan påföljden infördes har varit tänkt för de allvarligaste brotten är det enligt regeringen tydligt att de förändringar i klientgruppens sammansättning som nu beskrivits har betydelse för överväganden om det fortfarande är Sis som bör ansvara för de barn och unga som döms till en frihetsberövande påföljd.

Längre strafftider medför ett alltför vitt åldersspann på de särskilda ungdomshemmen

De generella straffskärpningar som redan har genomförts – t.ex. skärpningen den 1 januari 2024 av minimistraffet för grovt vapenbrott från två år till fyra år – och kommande lagstiftningsarbeten kan förväntas leda till att strafftiderna för unga lagöverträdare blir betydligt längre framöver. Regeringens uppfattning är att de straff som döms ut för unga lagöverträdare i dagens system i vissa fall inte tillräckligt återspeglar brottslighetens allvar och inte heller innebär en tillräckligt kraftfull reaktion. Att barn och unga som begår brott måste mötas av konsekventa och trovärdiga åtgärder är en del av den omläggning av kriminalpolitiken som regeringen genomför.

En konsekvens av att bibehålla dagens ordning är att barn och unga som döms till slutet ungdomsvård kommer att hinna bli allt äldre medan de fortfarande avtjänar påföljden. Längre strafftider riskerar att leda till att åldersspannet på de särskilda ungdomshemmen blir alltför vitt och att andelen unga myndiga ökar. Av samma skäl som det inte ansetts lämpligt att placera barn på anstalter avsedda för vuxna är det enligt regeringen inte heller lämpligt att unga myndiga avtjänar långa straff på särskilda ungdomshem där barn vistas. Enligt regeringen är det uppenbart att utvecklingen mot allt längre strafftider är något som måste beaktas vid en översyn av hur frihetsberövande påföljder för barn och unga ska verkställas framöver. Inom Kriminalvårdens verksamhet finns en större möjlighet till flexibilitet eftersom den som inleder verkställigheten av ett fängelsestraff när han eller hon är under 18 år vid behov kommer att kunna övergå till att avtjäna straffet tillsammans med andra vuxna personer efter 18-årsdagen. Kriminalvården har också bättre möjligheter än Sis att erbjuda meningsfull sysselsättning för denna äldre målgrupp.

Kriminalvården har bättre möjligheter än Sis att erbjuda stöd och kontroll vid övergången till frihet

Övergången mellan institution och frihet är en kritisk tidpunkt då risken för återfall är hög och kräver stöd och kontroll, t.ex. genom föreskrifter om boende, utbildning, sysselsättning eller deltagande i återfallsförebyggande eller missbruksrelaterad programverksamhet. Regeringen konstaterar att det finns brister i det stöd och den vård som erbjuds efter att barn och unga frigetts från slutet ungdomsvård. Inom ramen för ett utdömt fängelsestraff finns det ett väl utbyggt regelverk för villkorlig frigivning som efter anpassning kan gälla även för barn och unga. Kriminalvården har också, till skillnad från Sis, en rikstäckande frivårdsverksamhet, lång erfarenhet av arbete med stöd och kontroll under tiden som dömda avtjänar straff i frihet och ett etablerat regelverk för att hantera misskötsamhet.

Regeringen bedömer därför att Kriminalvården har bättre förutsättningar än Sis att ansvara för övergång från frihetsberövande till verkställighet i frihet.

Kriminalvården har även bättre möjligheter än Sis att tillgodose behovet av samhällsskydd

Det pågår ett omfattande arbete för att stärka säkerheten inom Sis, bl.a. genom differentierade säkerhetsnivåer på alla institutioner och lagändringar om att de särskilda ungdomshemmen ska vara indelade i olika säkerhetsnivåer och om avskildhet vid dygnsvilan. Trots detta finns det enligt regeringen utmaningar när det gäller möjligheten att inom Sis verksamhet tillgodose behovet av trygghet och samhällsskydd. Även om det också inom Kriminalvården kan förekomma problem när det gäller att tillgodose samhällsskyddsaspekter och att skapa en trygg miljö för de intagna, finns det dock ett omfattande regelverk och lång erfarenhet av att hantera intagna med skiftande behov av stöd och kontroll. Att fängelsepåföljden har en annan grundstruktur när det gäller säkerhetstänk och samhällsskydd, vilket möjliggör en säker och trygg miljö under verkställigheten, är enligt regeringen ett starkt skäl för att låta Kriminalvården snarare än Sis ansvara för verkställigheten.

Regeringen anser därför att Kriminalvården sammantaget är bättre rustad än Sis för att tillgodose behovet av en säker miljö som är trygg både för de intagna och för personalen.

Genom ett ändrat huvudmannaskap kan Sis verksamhet renodlas

Om Kriminalvården tar över ansvaret för frihetsberövande påföljder för barn och unga kommer enligt regeringen Sis verksamhet att kunna renodlas till att på ett tydligare sätt avse ett vårdande uppdrag. En utveckling av Sis verksamhet från ett vårdperspektiv utan inslag av straffverkställighet, kan göra systemet tydligare för barn och unga.

Konsekvenser av att placera barn och unga i fängelse

Den aktuella reformen kommer att träffa alla barn och unga som döms för ett så allvarligt brott att en frihetsberövande påföljd kommer i fråga, vilket även innebär att barn och unga som inte utvecklats en kriminell identitet, kommer att avtjäna straff i fängelse. En frihetsberövande påföljd innebär alltid en risk för att utveckla eller förstärka en kriminell identitet, men risken är enligt regeringen kopplad till själva frihetsberövandet och till att barn och unga sammanförs. Som framgår av Brottsförebyggande rådets (Brå) rapport Barn och unga i kriminella nätverk (Brå 2023:13) finns det redan idag problem med att unga lagöverträdare utnyttjas och rekryteras för fortsatt kriminalitet medan de avtjänar slutna ungdomsvård. En risk för negativ påverkan finns således även i det nuvarande systemet.

Regeringen anser att det inte är realistiskt att förvänta sig att en frihetsberövande påföljd för barn och unga kan utformas så att den risken helt elimineras, men menar att Kriminalvården har bättre förutsättningar än Sis att hantera risken för återfall i brott och att vidta åtgärder som minskar denna risk.

Regeringen framhåller att en självklar utgångspunkt enligt fängelselagen är att en intagen behandlas med respekt för sitt människovärde och med förståelse för de svårigheter som är förenade med ett frihetsberövande.

Regeringen bedömer vidare att en särskild och kvalificerad satsning på de barn som begått mycket allvarliga brott ökar möjligheterna för dem att efter avtjänat straff leva ett liv utan kriminalitet.

Några remissinstanser framhåller att Kriminalvården är en myndighet som även utan den reform som nu övervägs befinner sig i ett ansträngt läge. Regeringen konstaterar att det som en följd av regeringens omläggning av kriminalpolitiken pågår ett intensivt reformarbete som förväntas leda till både att fler frihetsberövas och att frihetsberövande påföljder pågår under längre tid. Parallellt med den kraftiga utbyggnaden av Kriminalvården är det därför angeläget att säkerheten inom myndigheten kan upprätthållas och att det kan bedrivas en kvalitativ, återfallsförebyggande verksamhet. I syfte att ge myndigheten förutsättningar för detta har Kriminalvården på senare år tillförts ökade resurser. Genom att i september 2023 ge Kriminalvården i uppdrag att förbereda inrättandet av särskilda enheter för barn och unga har regeringen också gett myndigheten möjlighet att på ett relativt tidigt stadium i lagstiftningsprojektet påbörja de processer som är nödvändiga för att verksamheten ska anpassas till barn på ett sätt som är förenligt med barnkonventionen.

Enligt regeringen är Kriminalvården därför, även med beaktande av de utmaningar som myndigheten står inför, väl lämpad att vara huvudman för en frihetsberövande påföljd för barn och unga.

Barn och unga ska dömas till fängelse i stället för slutna ungdomsvård

Fängelse ska vara den frihetsberövande påföljden för barn och unga – men fängelsepåföljden måste anpassas till den nya målgruppen

Regeringen föreslår att i de fall en frihetsberövande påföljd inte kan undvikas för den som begått brott innan 18 års ålder ska påföljden bestämmas till fängelse. Påföljden slutna ungdomsvård ska utmönstras. Lagen om verkställighet av slutna ungdomsvård ska upphöra att gälla den 1 juli 2030. Vidare ska ett antal författningar som hänvisar till slutna ungdomsvård ändras.

Regeringen konstaterar inledningsvis att förslaget innebär att den sedan länge gällande principen att barn som har begått brott så långt det är möjligt bör hållas utanför Kriminalvården, överges. I likhet med den underliggande utredningen anser regeringen emellertid att det mest centrala är villkoren för och förhållandena under den frihetsberövande påföljden, inte vilken huvudman som verkställer den. Vid en jämförelse med ordningen i de övriga nordiska länderna framgår det också enligt regeringen tydligt att en frihetsberövande påföljd för unga lagöverträdare kan verkställas på olika sätt, inklusive av kriminalvårdsmyndigheter. Regeringen konstaterar vidare att Kriminalvården genom införandet av påföljden ungdomsövervakning har fått ansvaret för ett av de påföljdsalternativ som står till buds för unga lagöverträdare, även om det är en frivårdspåföljd.

Sammantaget är det enligt regeringen därför dags att ompröva principen att barn som har begått brott så långt det är möjligt bör hållas utanför Kriminalvården.

Regeringen anser således att sluten ungdomsvård bör utmönstras som påföljd och att barn och unga som begått allvarliga brott före 18 års ålder istället bör dömas till fängelse.

Regeringen konstaterar vidare att den nya målgruppen innebär att Kriminalvårdens verksamhet måste anpassas i flera avseenden för att tillgodose barns särskilda behov och rättigheter. En del av dessa ändringar är organisatoriska och handlar t.ex. om vilken kompetens som krävs av den personal som ska arbeta med barn. En del av ändringarna avser innehållet i behandlingen. Detta är frågor som bör överlämnas till Kriminalvården att besluta om. I vissa delar finns det emellertid behov av att anpassa verkställighetslagstiftningen, exempelvis fängelselagen, för att tillgodose barns särskilda behov och rättigheter (se nedan under rubriken Anpassningar av verkställigheten av fängelse för barn).

Som en följd av att påföljden sluten ungdomsvård ska utmönstras ska enligt regeringen LSU upphöra att gälla. Regeringen konstaterar emellertid att det vid tidpunkten för reformens ikraftträdande kommer att finnas påföljder som inte har börjat verkställas eller som inte har verkställts fullt ut, och sluten ungdomsvård kommer dessutom även efter det att reformen trätt i kraft att kunna dömas ut som påföljd för gärningar som begåtts före ikraftträdandet. Under en överskådlig tid framöver kommer det alltså enligt regeringen att finnas ett behov av att tillämpa LSU vid verkställigheten av domar på sluten ungdomsvård. För att det ska vara möjligt att vid behov ändra i verkställighetslagstiftningen som omger sluten ungdomsvård även efter ikraftträdandet av den nu aktuella reformen bör LSU inte upphävas förrän det inte längre kan finnas ett sådant behov av att göra ändringar. LSU bör därför upphöra att gälla först fyra år efter reformens ikraftträdande, dvs. den 1 juli 2030.

Vidare ska enligt regeringen ett antal andra lagar som hänvisar till påföljden sluten ungdomsvård ändras.

Att döma barn till fängelse är inte oförenligt med regeringsformen, Europakonventionen, barnkonventionen eller andra rättighetsinstrument

Regeringen konstaterar att ett fängelsestraff i sig innebär en begränsning av den dömdes rörelsefrihet. För vuxna intagna utgör dock fängelsestraffet redan en godtagbar inskränkning i de grundläggande fri- och rättigheterna. Att barn och unga som har begått allvarliga brott döms till en frihetsberövande påföljd – i dag i form av sluten ungdomsvård – har också ansetts som en godtagbar inskränkning i dessa rättigheter.

FN:s barnrättskommitté har efter sin senaste granskning av Sverige i början av 2023 gett uttryck för att kommittén är djupt oroad över de steg som för närvarande tas för att sänka straffbarhetsåldern, barns ökande inblandning i

organiserad brottslighet, avsaknaden av särskilda domstolar eller lämpligt utbildade domare för barn, isoleringen av intagna barn och de nyligen antagna lagändringarna för att införa strängare straff och integritetskränkande åtgärder av brottsbekämpande myndigheter (CRC/C/SWE/CO/6–7 punkten 44). Barnrättskommittén uppmanar Sverige att utarbeta en strategi för att förebygga ungdomsbrottslighet baserad på forskning om och analys av de bakomliggande orsakerna till barns inblandning i brottslighet, särskilt organiserad brottslighet, och säkerställa att den omfattar tidiga insatser som riktar sig till barn i riskzonen eller i utsatta situationer, samt stöd till deras familjer (punkten 45 c). Barnrättskommittén uppmanar även Sverige att aktivt främja icke-rättsliga åtgärder såsom alternativ hantering, medling och rådgivning samt evidensbaserade terapeutiska tjänster, för barn som anklagas för brott och, i möjligaste mån, användningen av andra åtgärder än frihetsberövande, t.ex. skyddstillsyn eller samhällstjänst (punkten 45 d).

Regeringen anser att barnrättskommitténs uppmaningar till Sverige ska tas på allvar. Regeringen instämmer även i att ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete förutsätter kunskap om den brottslighet som ska förebyggas och en analys av vilka orsakssamband som finns kring brottsligheten. Det gäller oavsett om det är barn eller vuxna som begår brott. Inriktningen för regeringens fortsatta arbete är också att det brottsförebyggande arbetet på alla nivåer i så stor utsträckning som möjligt ska utgå från evidens och att kunskap om fungerande metoder fortsätter att utvecklas (se skr. 2023/24:68 Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet s. 8–11).

Enligt regeringen förekommer det dock att barn begår mycket allvarliga brott. Samhället måste då genom sin reaktion tydligt kunna markera grundläggande gränser genom att i de allvarligaste fallen tillgripa en frihetsberövande påföljd. Detta är viktigt bl.a. för att det straffrättsliga systemet ska uppfylla berättigade krav på rättvisa. Regeringen understryker att det inte är oförenligt med regeringsformen, Europakonventionen eller barnkonventionen att barn döms till en frihetsberövande påföljd, och inte heller att den frihetsberövande påföljden verkställs av samma myndighet som verkställer frihetsberövande påföljder för vuxna. Däremot följer det av artikel 37 i barnkonventionen att frihetsberövande av ett barn endast får användas som en sista utväg och för kortast lämpliga tid. Som utredningen påpekar finns det inte någon definition eller förtydligande kommentar om av vad som ska avses med ”som en sista utväg” eller vad som är ”kortast lämpliga tid” utan det är upp till varje stat att avgöra.

Regeringen konstaterar att det nu aktuella förslaget – att barn ska dömas till fängelse i stället för sluten ungdomsvård – inte innebär att förutsättningarna för att döma ut en frihetsberövande påföljd ändras. Fängelsestraffet kommer även framöver, precis som sluten ungdomsvård, att komma i fråga först som en sista utväg. Sett till det totala antalet lagföringar av unga lagöverträdare är det ovanligt att en frihetsberövande påföljd kommer i fråga.

Regeringen konstaterar vidare att reformen inte heller i sig innebär att den frihetsberövande delen av straffet blir längre, även om den nu aktuella reformen i kombination med vissa andra lagstiftningsärenden kan ha den effekten. Att det utdömda straffet i sig blir längre – vilket det blir eftersom fyra års slutna ungdomsvård i dagens system motsvarar sex års fängelse – innebär dock enligt regeringen en repressionshöjning även om en del av straffet kan avtjänas utanför anstalt efter villkorlig frigivning. För en del barn kommer den föreslagna ordningen dock att innebära att frihetsberövandet blir längre än det annars skulle ha varit. Enligt regeringen väger emellertid de fördelar som ett system med successiv utslussning under kontrollerade former innebär för barnets möjlighet till återanpassning tyngre än de nackdelar som en sådan ordning kan medföra.

Regeringen konstaterar vidare att alla intagna enligt gällande regelverk ska behandlas humant och med respekt för människans inneboende värdighet. Vidare ska ett barn som avtjänar fängelsestraff behandlas på ett sätt som tillgodoser behoven och rättigheterna hos personer i dess ålder, vilka kan skilja sig från vuxna intagnas behov och rättigheter. I propositionen föreslår regeringen dessutom att det i fängeselagen ska införas en portalparagraf om att det vid alla åtgärder som rör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Intagna barn ska enligt förslaget ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör dem och vid bedömningen av barnets bästa ska hänsyn tas till barnets åsikter. Barn ska också avtjäna fängelsestraffet på en avdelning som är särskilt anpassad för barn, om det inte är till den intagnes bästa att placeras vid en annan avdelning.

Regeringen konstaterar dock att verkställighetslagstiftningen i flera avseenden kommer att vara strängare än vad den är för slutna ungdomsvård även om verkställigheten av fängelsestraffet ska anpassas för barn på ett antal sätt. Detta beror dock inte på någon form av anpassning till barnkonventionens lägsta nivå utan ligger i linje med att ett av argumenten bakom reformen är att Kriminalvården har bättre möjligheter än Sis att upprätthålla samhällsskyddet.

Sammantaget bedömer regeringen att huvudförslaget i propositionen, dvs. att fängelse snarare än slutna ungdomsvård ska utgöra den frihetsberövande påföljden för den som begått brott innan 18-årsdagen, är proportionerligt och förenligt med de krav som följer av Europakonventionen och regeringsformens bestämmelser om rörelsefrihet. Regeringen bedömer vidare att huvudförslaget inte är oförenligt med barnkonventionen eller relevanta internationella instrument.

Frågan om beredningskravet och att det pågår många lagstiftningsprojekt parallellt

Utredningen tar upp att många förändringar av påföljdssystemet har gjorts och ytterligare förändringar har aviserats under utredningstiden. Utredningen nämner särskilt två utredningar som vid tidpunkten för utredningens överlämnande fortfarande pågick. Det rör sig dels om Utredningen om skärpta regler för unga lagöverträdare, som bl.a. hade i uppdrag att överväga en sänkt

straffbarhetsålder (se SOU 2024:39 och SOU 2025:11 samt lagrådsremissen Skärpta regler för unga lagöverträdare som beslutades den 26 januari 2026), dels om Utredningen om påföljder, återfall och verkställighet, som bl.a. hade i uppgift att lämna förslag på en skärpt reglering som innebär att villkorlig frigivning som huvudregel inte ska beviljas (se SOU 2024:48, prop. 2025/26:34 och lagrådsremissen Ett förstärkt samhällsskydd och tydligare reaktioner vid återfall i brott som beslutades den 18 december 2025).

Utredningen som ligger till grund för nu aktuellt lagstiftningsärende ser ett behov av ytterligare analyser av frihetsberövande påföljder för barn om straffbarhetsåldern sänks. Vidare anser utredningen att skälen för att föra över de unga lagöverträdarna till Kriminalvården minskar om reglerna ändras så att villkorlig frigivning inte ska utgöra en del av fängelsepåföljden. Flera remissinstanser instämmer i detta, och många remissinstanser framhåller att det stora antalet utredningar på det straffrättsliga och socialrättsliga området gör det svårt att överblicka konsekvenserna av de nu aktuella förslagen. Några remissinstanser anser att den nu aktuella reformen inte bör genomföras innan förslagen från de nämnda utredningarna är färdigberedda.

Lagrådet anser att innehållet i lagrådsremissen i stor utsträckning avviker från utredningens förslag när det gäller såväl sakfrågor som det lagtekniska genomförandet. Enligt Lagrådets mening är beredningen av lagstiftningsärendet bristfällig och Lagrådet avstyrker därför att förslagen i remissen läggs till grund för lagstiftning utan ytterligare beredningsåtgärder. Lagrådets kritik om att förslagen avviker från utredningen handlar i mångt och mycket om de förslag som presenteras i avsnitt 5.2–5.4 i propositionen, men den tar även sikte på att det gått två år sedan utredningens förslag remissbehandlades och att det har fört med sig att det rättsliga sammanhanget har ändrats. Lagrådet tar särskilt upp det skärpta regelverk för villkorlig frigivning som föreslogs i proposition 2025/26:34 och som trädde i kraft den 1 januari 2026.

När det först gäller kritiken om att det pågår många lagstiftningsprojekt parallellt och att det därför är svårt att bilda sig en överblick av förslagets konsekvenser uttrycker regeringen förståelse för dessa synpunkter. Regeringen konstaterar emellertid att läget i samhället, där allt yngre gärningsmän begår grova brott, är så pass allvarligt att det är oundvikligt att flera lagstiftningsprojekt behöver pågå parallellt med varandra för att möta det trängande behov som finns av att reformera kriminalpolitiken. Av betänkandet Ett ändamålsenligt samhällsskydd (SOU 2024:48), delbetänkandet Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga (SOU 2024:39) och slutbetänkandet Straffbarhetsåldern (SOU 2025:11) framgår också att de nyss nämnda utredningarna – inte minst mot bakgrund av regeringens uppdrag till Kriminalvården att förbereda inrättandet av särskilda enheter för barn och unga (Ju2023/02157) – har utgått från att de förslag som regeringen nu går vidare med kommer att genomföras.

Regeringen framhåller vidare att den i arbetet med exempelvis det skärpta regelverket för villkorlig frigivning och de skärpta reglerna för unga

lagöverträdare har beaktat att lagstiftningen behöver utformas på ett sätt som innebär att de olika förslagen blir väl anpassade till varandra.

När det sedan gäller Lagrådets synpunkter om att förslagen i lagrådsremissen i stor utsträckning avviker från utredningens förslag i fråga om såväl sakfrågor som det lagtekniska genomförandet gör regeringen följande överväganden. Som utvecklas i avsnitt 5.2 i propositionen gör regeringen en annan bedömning än utredningen kring lämpligheten i att låta Sis ansvara för verkställigheten av fängelsestraffet i vissa fall. Detta ställningstagande grundar sig enligt regeringen i den remisskritik som framför allt myndigheter inom rättsväsendet riktar mot utredningens förslag i denna del. Vidare anför regeringen att det i och med att den inte går vidare med förslaget om att fängelsestraffet i vissa fall ska kunna avtjänas vid ett särskilt ungdomshem, som utvecklas i avsnitt 5.3 i propositionen, inte finns något reellt behov av att införa den särskilda fängelselag för unga som utredningen föreslår.

Som Lagrådet påpekar innehöll den lag som utredningen föreslog fem kapitel, och det bärande kapitlet var det som reglerade verkställigheten vid ett särskilt ungdomshem. Verkställigheten av fängelsestraff i anstalt skulle för barns del styras dels av fängelselagen, dels av den föreslagna fängelselagen för unga. Den sistnämnda lagen var alltså, såvitt avser verkställigheten av fängelsestraff, endast avsedd som ett kompletterande regelverk där särregleringen samlades.

Regeringen anser, som framhålls i avsnitt 5.3 i propositionen, att det är tydligt att ett sammanhållet regelverk för barn och vuxna minskar risken för tillämpningsproblem. Om den föreslagna fängelselagen för unga skulle ha införts enbart i de delar som avsåg verkställigheten i anstalt skulle den vidare i flera delar ha överlappat verkställighetsregleringen för vuxna. Regeringen påpekar också att placeringen av särregleringen för barn som avtjänar fängelsestraff inte i sig påverkar innehållet i det samlade regelverket.

Regeringen anser därför att betydelsen av att placera särregleringen för barn direkt i fängelselagen i stället för i den föreslagna fängelselagen för unga inte ska överdrivas.

Lagrådet anser vidare att det även i övrigt görs beaktansvärda ändringar i förhållande till utredningens förslag. Som exempel på sådana ändringar tar Lagrådet upp att regeringen i fråga om strafftidslagen (frågar utredningens förslag (se avsnitt 5.4.2 i propositionen), att tidpunkten för upphävande av LSU senareläggs (se avsnitt 6.1 i propositionen) och att möjligheten att besluta om vård enligt LVU efter avtjänat straff behålls (se avsnitt 5.4.16 i propositionen). Varför regeringen i dessa delar frågar utredningens förslag utvecklas i de nämnda avsnitten i propositionen. Regeringen framhåller att det framför allt handlar om ändringar med anledning av synpunkter från remissinstanserna eller som görs för att anpassa de aktuella bestämmelserna till hur regelverket i övrigt är uppbyggt.

Lagrådet anför också att när ett remitterat förslag ändras i väsentliga delar efter det att remissinstanserna har yttrat sig är det inte ovanligt att regeringen

remitterar förslaget i form av ett utkast till lagrådsremiss. Därigenom säkerställs att lagförslag bereds på erforderligt vis.

Regeringen instämmer i att det är av stor betydelse att lagförslag bereds på erforderligt vis. Ett fullgott beslutsunderlag är viktigt för att säkerställa att regeringen och riksdagen kan göra korrekta konsekvensbedömningar av lagförslag. Ett annat viktigt syfte med beredningskravet är enligt regeringen, som Lagrådet är inne på, att undvika problem i tillämpningen. Samtidigt måste avvägningar avseende vilka beredningsåtgärder som är erforderliga i ett enskilt fall göras mot bakgrund av de specifika förhållanden som är för handen. I denna del konstaterar regeringen att de synpunkter som Lagrådet lämnar på innehållet i lagförslagen i huvudsak är av redaktionell karaktär. Vidare anför regeringen att Justitiedepartementet under beredningen av ärendet och vid utformningen av bestämmelserna samrått med Kriminalvården, som ska tillämpa det föreslagna regelverket.

Regeringen bedömer därför sammantaget att det inte finns en sådan risk för att avvikelserna skulle ge upphov till problem i tillämpningen som Lagrådet tar upp. Därutöver bedömer regeringen att de avvikelser från utredningens förslag som görs i propositionen inte medför att det finns någon beaktansvärd risk för att lagstiftningens syften äventyras.

Mot denna bakgrund delar regeringen inte Lagrådets uppfattning att fortsatt beredning av de omarbetade förslagen behövs som ett led i kvalitetssäkringen av förslagets utformning eller att beredningen av lagstiftningsärendet annars skulle vara bristfällig. Regeringen bedömer alltså, till skillnad från Lagrådet, att beredningskravet i 7 kap. 2 § regeringsformen är uppfyllt.

De särregler som behövs för barn och unga som döms till fängelse ska tas in i samma regelverk som gäller för vuxna

Regeringen föreslår att de särskilda bestämmelser som behövs vid verkställighet av fängelse för den som inte har fyllt 18 år ska föras in i fängelselagen, strafftidslagen och 26 kap. brottsbalken. Om inte annat anges ska de bestämmelser som avser vuxna dömda gälla även för den som inte har fyllt 18 år.

Som skäl för förslaget anför regeringen bl.a. följande. Barn har andra behov och rättigheter än vuxna. I det ligger att när barn nu ska avtjäna fängelsestraff i anstalt behöver viss särreglering införas för denna nya målgrupp. Enligt regeringen minskar risken för tillämpningssvårigheter om de bestämmelser som utgör en särreglering för barn återfinns i samma regelverk som gäller för vuxna dömda. De särskilda bestämmelser som föreslås (se nedan) är vidare inte heller så omfattande, utan det kommer i stor utsträckning att vara samma regler som gäller för barn som för vuxna. Även bedömningen av barnets bästa underlättas enligt regeringen av att det direkt av den mest centrala regleringen på området – dvs. främst i fängelselagen men även exempelvis 26 kap. brottsbalken såvitt avser villkorlig frigivning – framgår vilka bestämmelser som gäller för alla dömda och i vilka avseenden det finns särreglering för barn.

Ett regelverk som utformas och hålls samman på detta sätt framstår även som lättare att överblicka och tillämpa, vilket får anses ligga väl i linje med principen om barnets bästa.

Sammanfattningsvis bör därför de särskilda bestämmelser som införs för barn vid verkställighet av fängelsestraff placeras i fängelselagen, strafftidslagen och 26 kap. brottsbalken.

Anpassningar i verkställigheten av fängelse för barn

En portalbestämmelse införs i fängelselagen om att barnets bästa ska beaktas i första hand vid alla frågor som rör barn

Regeringen föreslår att det ska införas en bestämmelse i fängelselagen om att det vid alla åtgärder som rör intagna som inte fyllt 18 år i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. En intagen som inte har fyllt 18 år ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör honom eller henne och vid bedömningen av barnets bästa ska hänsyn tas till barnets åsikter.

Som skäl för förslaget anför regeringen bl.a. följande. Barn är en helt ny målgrupp i anstaltsmiljön och som en remissinstans lyfter fram kan barns och ungas utvecklade kognitiva och emotionella mognad ställa krav på hur den frihetsberövande påföljden organiseras och byggs upp. Kriminalvården, som inte har någon erfarenhet i nämnvärd omfattning av att verkställa en frihetsberövande påföljd för barn, kommer därför i den dagliga verksamheten och vid beslutsfattande på alla nivåer att behöva anpassa sättet på vilket fängelsestraff verkställs.

En bestämmelse som tydliggör att barnets bästa alltid ska beaktas kan därför enligt regeringen antas bidra till att synliggöra barnets bästa och betydelsen av principen för de barn som avtjänar ett fängelsestraff. Regeringen gör därför bedömningen att en sådan uttrycklig bestämmelse i fängelselagen kan ha ett normerande och pedagogiskt värde och påverka tillämpningen på ett sätt som ligger i linje med barnkonventionen. En sådan bestämmelse bör därför enligt regeringen införas.

Principen om barnets bästa ska enligt FN:s barnrättskommitté, som övervakar genomförandet av barnkonventionen och är den främsta uttolkaren av konventionen, tillämpas i förhållande till konventionens övriga grundprinciper. Av dessa är artikel 12 om barnets rätt att uttrycka sina åsikter av särskild vikt och barnets åsikter är en viktig del i bedömningen av barnets bästa. För att kopplingen mellan dessa principer ska bli tydlig bör det enligt regeringen framgå av lagtexten att en intagen som inte har fyllt 18 år ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör honom eller henne och att hänsyn tas till barnets åsikter vid bedömningen av barnets bästa. Barnets bästa ska i denna bedömning, när olika intressen vägs mot varandra, väga tungt men inte ensamt vara utslagsgivande. I det enskilda fallet kan således andra samhällsintressen väga tyngre. Regeringen utvecklar detta närmare på s. 117 f. i propositionen.

Barn ska som huvudregel placeras på särskilda barn- och ungdoms-avdelningar

Regeringen föreslår att en intagen som inte har fyllt 18 år inte får vistas tillsammans med intagna som har fyllt 18 år och ska placeras på en avdelning som är särskilt anpassad utifrån barns behov och rättigheter (barn- och ungdomsavdelning). Undantag får endast göras om det är till den intagnes bästa.

Det finns enligt regeringen flera skäl till att frihetsberövade barn inte ska vistas tillsammans med vuxna intagna. Av artikel 37 c i barnkonventionen följer att varje frihetsberövat barn ska hållas åtskilt från vuxna, om det inte bedöms vara till barnets bästa att inte göra detta.

Regeringen konstaterar vidare att en placering tillsammans med vuxna intagna med en långt utvecklad kriminell identitet innebär en risk att vuxna skulle utnyttja barnet genom att involvera det i grov brottslighet. Utöver de allvarliga skadeverkningar som ett frihetsberövande tillsammans med vuxna skulle kunna innebära för barnet skulle en sådan placering också kunna leda till en högre risk för återfall i brott den dagen barnet frigges. Dessutom är en förändrad åldersstruktur på Sis, där längre strafftider leder till att barn avtjänar straff tillsammans med dömda som är kvar långt efter 18-årsdagen, ett av argumenten för reformen.

Mot denna bakgrund är det för regeringen en självklar utgångspunkt att barn ska hållas åtskilda från vuxna intagna och att de ska avtjäna sina straff på särskilda avdelningar. Avdelningarna ska benämnas barn- och ungdoms-avdelningar.

Även om det finns en mycket stark presumtion för att barn ska vara placerade på särskilda avdelningar kan det enligt regeringen i sällsynta undantagsfall förekomma att en person som inte har fyllt 18 år kan behöva placeras på en vuxenavdelning. Det kan exempelvis bli aktuellt med hänsyn till barnets behov av skydd mot angrepp från andra intagna.

Utifrån dessa utgångspunkter anser regeringen att barnkonventionens bestämmelser om att barn ska hållas åtskilda från vuxna är uppfyllda.

Särskilt om placeringen av flickor

Regeringen konstaterar att placering av flickor är en komplicerad fråga eftersom få flickor under 18 år döms till sluten ungdomsvård. Utredningen har därför övervägt olika lösningar för att undvika att flickorna isoleras.

Regeringen delar utredningens bedömning att den bästa lösningen är att det inrättas särskilda barn- och ungdomsavdelningar för flickor, där även unga kvinnor under 21 år kan placeras. En sådan lösning innebär att när en dömd flicka ska placeras kommer det att finnas en pågående verksamhet där lokaler, sysselsättning, utbildning och vård är anpassade utifrån barns behov och rättigheter, till skillnad från en ordning där det inrättas "ungdomsplatser" för flickor i den ordinarie verksamheten på kvinnoanstalter.

Enligt regeringen är det acceptabelt att flickor under 18 år placeras tillsammans med unga kvinnor, under förutsättning att åldersspannet hålls

begränsat och att lämpligheten bedöms noggrant inför varje placering. En sådan åldersstruktur ligger också i linje med den åldersstruktur som för närvarande finns inom SiS verksamhet. Av det skälet föreslår regeringen att det av lagtexten ska framgå att det endast är unga vuxna som ännu inte fyllt 21 år som ska komma i fråga för placering på en barn- och ungdomsavdelning, i den mån vuxna alls ska placeras där.

Regeringen betonar att flickors särskilda behov och rättigheter ska säkerställas och att internationella standarder ska beaktas i Kriminalvårdens arbete. Det är Kriminalvårdens ansvar att avgöra var barn- och ungdomsavdelningar ska placeras, liksom antalet enheter, säkerhetsnivåer och uppdelningen mellan pojk- och flickavdelningar. Dessa frågor ingår i myndighetens pågående förberedelseuppdrag.

Kriminalvården ska bedriva skolundervisning för barn

Regeringen föreslår att Kriminalvården för barn som avtjänar fängelsestraff ska anordna utbildning som motsvarar den i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan.

Som skäl för förslaget anför regeringen i huvudsak följande. Enligt artikel 28 i barnkonventionen har alla barn rätt till utbildning. Regeringen framhåller i likhet med flera remissinstanser att utbildning är en avgörande skyddsfaktor för barns och ungas framtida möjligheter till ett liv utan kriminalitet. Inte minst gäller det en fullföljd gymnasieutbildning. Vidare kan skolan också bidra till att minska de negativa konsekvenser som ett frihetsberövande innebär. Skolan är därutöver enligt regeringens mening en viktig arena för att påverka barns och ungas normer och moralbildning.

I Sverige gäller i princip skolplikt för alla barn i åldern 6 till 16 år. Skolplikten gäller således för barn som avtjänar fängelsestraff. Barn och unga som har avslutat grundskolan eller motsvarande utbildning har rätt till utbildning i gymnasieskolan, som är öppen för ungdomar som påbörjar sin gymnasieutbildning senast vårterminen det år de fyller 20 år. Den anpassade gymnasieskolan är vidare öppen för ungdomar som på grund av att de har en intellektuell funktionsnedsättning inte bedöms ha förutsättningar att uppfylla sådana betygskriterier som gäller för gymnasieskolan och som minst ska uppnås.

Regeringen konstaterar att Kriminalvårdens möjlighet att anordna skolundervisning enligt gällande rätt begränsas till sådan utbildning som motsvarar den kommunala vuxenutbildningen. För att Kriminalvården även ska vara skyldig att anordna utbildning för såväl skolpliktiga barn som barn som tillhör gymnasieskolans och den anpassade gymnasieskolans målgrupp bör det införas nya bestämmelser i skollagen så att Kriminalvården får en skyldighet att för barn som avtjänar fängelsestraff även bedriva utbildning som motsvarar grundskolan, den anpassade grundskolan, specialskolan, gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan.

Enligt regeringen behöver emellertid de närmare förutsättningarna för Kriminalvårdens skolverksamhet för den nya målgruppen klargöras. En

utredare har därför haft i uppdrag att ta fram förslag på nödvändiga författningsändringar för att barn och unga som döms till fängelse ska kunna få sin rätt till utbildning tillgodosedd samtidigt som Kriminalvården får förutsättningar att bedriva en ändamålsenlig skolverksamhet (Ju 2025:B). I december 2025 redovisades utredarens uppdrag genom promemorian Kriminalvårdens skolverksamhet för barn och unga (U2025/02404). I promemorian föreslås ett nytt regelverk för Kriminalvårdens utbildning för barn och unga som är intagna i en kriminalvårdsanstalt. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2027. Promemorian har remitterats och förslagen bereds i Regeringskansliet.

Barn som avtjänar fängelsestraff ska ha sysselsättningsplikt – men sysselsättningen ska i första hand bestå av utbildning

Regeringen föreslår att en intagen som inte har fyllt 18 år ska erbjudas sysselsättning i form av utbildning, brotts- och missbruksrelaterad programverksamhet eller annan strukturerad verksamhet men däremot inte sysselsättning i form av arbete.

Som skäl för sitt förslag anför regeringen bl.a. följande. Utredningen föreslår inte någon sysselsättningsplikt för intagna barn och motiverar detta bl.a. med att barnkonventionen tillerkänner barn flera rättigheter när det gäller sysselsättning – t.ex. rätten till utbildning, vila, fritid, lek och rekreation – men att det inte finns någon skyldighet för barn att delta i den sysselsättning som erbjuds.

Regeringen delar inte utredningens bedömning utan anser att det finns flera skäl som talar för att låta intagna barn omfattas av sysselsättningsplikten i fängeselagen. Regeringen framhåller att sysselsättningen kan bidra till att minska risken för de skadeverkningar som ett frihetsberövande innebär och i förlängningen bidra till att minska risken för återfall i brott efter avtjänat straff. En hög grad av sysselsättning på en barn- och ungdomsavdelning kan även enligt regeringen bidra till ökad ordning och säkerhet på avdelningen, vilket i förlängningen leder till en tryggare miljö såväl för de intagna barnen som för personalen.

Regeringen bedömer att barnkonventionens bestämmelser inte utgör något hinder mot att en påföljd innehåller obligatoriska moment av sysselsättning, så länge sysselsättningen inte inverkar menligt på rätten till utbildning eller fritid och i övrigt är förenlig med barnets bästa.

Sammantaget anser regeringen att intagna barn bör omfattas av sysselsättningsplikten i 3 kap. 2 § fängeselagen. Regeringen framhåller att syftet med att införa en sysselsättningsplikt för barn är att se till att barnet tillvaratar den möjlighet till skolgång och behandling som ges. Eftersom utbildning är en av de mest verkningsfulla insatserna för att förebygga utanförskap, kriminalitet och ohälsa är det enligt regeringen särskilt viktigt att barnen erbjuds och får tillgång till sin lagstadgade rätt till en utbildning med hög kvalitet under strafftiden.

Mot den bakgrunden bedömer regeringen att intagna barn inte bör kunna anvisas sysselsättning i form av arbete. Den sysselsättning som kan komma i fråga ska istället i första hand utgöras av utbildning.

Regeringen anser vidare att även deltagande i olika behandlingsprogram normalt bör ingå i verkställighetsplanen, även om det måste styras av vilka behov det enskilda barnet har. Dessutom bör de intagna enligt regeringen erbjudas olika former av social färdighetsträning.

Reglerna om villkorlig frigivning ska vara anpassade för barn som avtjänar fängelsestraff

Regeringen föreslår att om den dömda inte har fyllt 18 år ska det krävas synnerliga skäl för att den villkorliga frigivningen ska få skjutas upp på grund av den intagnes misskötsamhet. Vid bedömningen av om det finns sådana skäl ska det, precis som för vuxna, särskilt beaktas om den dömda inte har deltagit i eller har misskött anvisade åtgärder som syftar till att förebygga återfall i brott eller på annat sätt främja hans eller hennes anpassning i samhället.

Som skäl för förslaget anför regeringen bl.a. följande. Eftersom regeringen föreslår att intagna barn ska omfattas av fängelselagens sysselsättningsplikt är det enligt regeringen också naturligt att möjligheten att skjuta upp villkorlig frigivning när den intagne inte har deltagit i eller har misskött anvisade åtgärder som syftar till att förebygga återfall i brott, eller på annat sätt främja hans eller hennes anpassning i samhället, ska gälla även för intagna barn.

Samtidigt går det enligt regeringen inte att bortse ifrån att intagna barn kan ha svårare än intagna vuxna att själva ta eget ansvar för att verka för en positiv utveckling. Även med beaktande av den skärpta reglering kring misskötsamhet under verkställighet i kriminalvårdsanstalt som nyligen har införts finns det därför enligt regeringen anledning att ha en mer tolerant hållning gentemot barn än gentemot intagna vuxna. Om den villkorliga frigivningen skulle skjutas upp redan vid enstaka fall av misskötsamhet finns det annars en risk att intagna barn skulle få sin villkorliga frigivning uppskjuten i större utsträckning än vuxna.

I likhet med utredningen anser regeringen därför att det bör införas en bestämmelse om att villkorlig frigivning för barn endast får skjutas upp om det finns synnerliga skäl mot villkorlig frigivning. Liksom för vuxna intagna bör det göras en helhetsbedömning av allt som inträffat under verkställigheten.

Uppskjuten villkorlig frigivning för ett barns del bör enligt regeringens mening endast komma i fråga om man i det enskilda fallet kan peka på att barnet på ett klart och allvarligt sätt har misskött sig.

Uppskjuten villkorlig frigivning på grund av återfallsrisk ska gälla även för intagna som inte fyllt 18 år

Den 1 januari 2026 infördes en bestämmelse om att den villkorliga frigivningen ska skjutas upp i vissa fall om det finns en risk för att den dömda begår nya brott av allvarligt slag (se 26 kap. 6 § brottsbalken). Den nya regleringen innebär i korthet att den villkorliga frigivningen ska skjutas upp

för den som avtjänar fängelse i minst fyra år för brottslighet mot liv, hälsa, frihet eller frid eller fängelse i minst två år för brott som har utgjort led i en brottslighet som har utövats i organiserad form, om det finns en konkret och beaktansvärd risk för att han eller hon begår nya brott av allvarligt slag. Den villkorliga frigivningen kan i dessa fall skjutas upp med 180 dagar åt gången eller den kortare tid som är nödvändig för att en strafftid om 60 dagar ska återstå.

Regeringen gör bedömningen att även om den intagne är ett barn måste samhällets behov av skydd vid särskilt allvarlig brottslighet väga så pass tungt att det är motiverat att ta hänsyn till risken för återfall i brott vid bedömningen av när villkorlig frigivning bör ske. Att risken för återfall i allvarlig brottslighet ges betydelse för när barn som begått allvarliga brott släpps ut i samhället igen kan även enligt regeringen öka allmänhetens förtroende för systemet.

Regeringen gör därför bedömningen att det inte är nödvändigt med någon särreglering i detta avseende för intagna som inte har fyllt 18 år, vilket innebär att den nya möjligheten att i vissa fall skjuta upp den villkorliga frigivningen vid återfallsrisk kommer att gälla även för intagna som inte har fyllt 18 år.

Den nya presumtionen för övervakning efter villkorlig frigivning ska gälla även beträffande den som inte har fyllt 18 år

Övervakning spelar en central roll för att ge barn tillräckligt stöd och kontroll vid övergången från anstaltsvistelse till frihet. Övervakning gör också att Kriminalvården kan meddela särskilda föreskrifter om exempelvis sysselsättning eller vistelseort, vilket kan utgöra ett stöd för det enskilda barnet och vara väl förenligt med barnets bästa.

Sedan den 1 januari 2026 gäller en presumtion för övervakning under villkorlig frigivning. Kriminalvården får dock besluta att den som friges villkorligt inte ska ställas under övervakning, om det saknas anledning att befara att han eller hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet eller om det finns särskilda skäl.

Eftersom barn som har avtjänat ett fängelsestraff regelmässigt får antas ha ett stort behov av stöd och kontroll vid övergången till ett liv i frihet finns det, enligt regeringens mening, inte någon anledning att undanta barn från tillämpningsområdet för den nya presumtionen om övervakning.

Samtidigt gäller som en generell princip att verkställigheten så långt som möjligt ska anpassas efter det individuella barnets situation och behov. Detta talar enligt regeringen för att det även i fråga om barn bör finnas ett utrymme för att avvika från presumtionen om övervakning.

Sammanfattningsvis anser regeringen att det, i ljuset av den skärpta reglering som nyligen införts, inte ska införas någon särreglering för barn utan den nya generella presumtionen för övervakning ska gälla även beträffande barn som friges villkorligt från ett fängelsestraff. Eftersom prövotiden också har förlängts från minst ett år till minst två år kommer barn, precis som vuxna, att ha en prövotid om minst två år.

Det bör finnas en möjlighet att besluta om LVU och s.k. mellantvång vid tidpunkten för villkorlig frigivning

Regeringen föreslår att möjligheten att under vissa förutsättningar besluta om vård enligt LVU och vissa förebyggande insatser för barn och unga som har frigetts från en frihetsberövande påföljd ska finnas kvar, men att den ska anpassas till att den frihetsberövande påföljden för barn och unga ska vara fängelse i stället för sluten ungdomsvård.

Av 3 § andra stycket LVU följer att vård ska beslutas om den som dömts till sluten ungdomsvård vid verkställighetens slut bedöms vara i uppenbart behov av fortsatt vård för att inte löpa risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende. En allmän förutsättning för att vård enligt 3 § LVU ska beslutas är att vård inte kan ges med samtycke. Av 22 § fjärde stycket LVU följer att socialnämnden även kan besluta om förebyggande insatser om den som är under 20 år och som dömts till sluten ungdomsvård vid verkställighetens slut bedöms vara i uppenbart behov av fortsatta insatser för att hindra ett sådant beteende som avses i 3 § LVU.

Regeringen konstaterar inledningsvis att barn och unga som döms till fängelse i stället för sluten ungdomsvård i många fall kommer att slussas ut från anstalt enligt de särskilda utslussningsåtgärder som finns i fängelselagen. Det råder dessutom en presumtion för att den villkorliga frigivningen ska vara förenad med övervakning. I många fall bör det därför enligt regeringens mening inte finnas något behov av att kunna besluta om vård enligt LVU direkt i samband med att anstaltsvistelsen upphör. Det går dock enligt regeringen inte att bortse från att en del barn och unga som döms till fängelse kan antas ha ett mycket stort vårdbehov och för vissa barn och unga kan riskerna också vara sådana att en succesiv utslussning inte kan åstadkommas.

Regeringen anser därför att 3 § andra stycket LVU ska finnas kvar men ändras på så sätt att vård enligt LVU ska beslutas om den som dömts till fängelse vid tidpunkten för villkorlig frigivning bedöms vara i uppenbart behov av tvångsvård för att inte löpa sådan risk som avses i första stycket. Att vård enligt 3 § endast kan bli aktuell för den som inte fyllt 20 år framgår av 1 § LVU.

Regeringen gör vidare bedömningen att på motsvarande sätt som avseende vård enligt 3 § LVU bör möjligheten finnas kvar för socialnämnden att enligt 22 § fjärde stycket LVU besluta om s.k. mellantvång – dvs. förebyggande öppenvårdsinsatser – efter det att en dom på sluten ungdomsvård har verkställts. Paragrafen behöver dock anpassas till att det är fängelse och inte sluten ungdomsvård som ska vara den frihetsberövande påföljden för barn och unga, vilket innebär att insatser enligt paragrafen får beslutas för den som är under 20 år som dömts till fängelse och som vid tidpunkten för villkorlig frigivning bedöms vara i uppenbart behov av fortsatta insatser för att hindra ett sådant beteende som beskrivs i första stycket.

Andra anpassningar i verkställigheten av fängelse för barn

I propositionen lämnar regeringen även andra förslag som gäller anpassningen av verkställigheten av fängelse för barn. Det gäller bl.a. förslag om att socialnämnden ska utse en särskild handläggare för ett barn som avtjänar ett fängelsestraff, om vistelse i gemensamhet och avskildhet för barn som avtjänar fängelsestraff, om att barns rätt att hålla kontakt med sin familj ska beaktas särskilt och om att permissions- och utslussningsreglerna ska vara anpassade efter barn som avtjänar fängelsestraff.

För en närmare redogörelse av dessa och övriga förslag om anpassningar i verkställigheten av fängelse för barn, se avsnitt 5.4 i propositionen.

Övriga frågor

Informationsutbyte och sekretess

Regeringen föreslår att sekretess som gäller inom kriminalvården för uppgift om enskilda personliga förhållanden inte ska hindra att en uppgift om en person som inte har fyllt 21 år och som dömts till fängelse lämnas av Kriminalvården till en enskild eller till en annan myndighet, om det behövs för att genomföra den dömdes verkställighetsplan.

Som skäl för förslaget och bedömningen anför regeringen i huvudsak följande. Regeringen konstaterar inledningsvis att reformen medför ett tydligt behov av ett fungerande informationsutbyte mellan Kriminalvården och andra berörda myndigheter. Detta gäller bl.a. socialtjänsten, skolan och Polismyndigheten, särskilt i samband med verkställighetsplanering, permissioner, utslussning och villkorlig frigivning.

Regeringen gör bedömningen att befintliga bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, ger tillräckliga förutsättningar för det informationsutbyte som krävs mellan berörda myndigheter i samband med att barn och unga döms till fängelse. Regeringen konstaterar dock att Kriminalvården även i vissa fall måste kunna lämna ut uppgifter till enskilda för att verkställigheten ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt. För att möjliggöra informationsdelning med enskilda, t.ex. med en förälder till en myndig intagen eller med en sådan viktig vuxen som Kriminalvården under vissa förutsättningar får samråda med vid planeringen och utformningen av verkställigheten för ett intaget barn, anser regeringen att det behöver införas en sekretessbrytande reglering i förhållande till enskilda motsvarande den som gäller för ungdomsövervakning.

Det lämpligaste sättet att skapa denna typ av sekretessbrytande reglering är att göra ett tillägg i 35 kap. 15 a § OSL.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att lagändringarna i huvudsak ska träda i kraft den 1 juli 2026. Lagändringarna i passlagen ska dock träda i kraft den 2 juli 2026 och

lagen om upphävande av lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård ska träda i kraft den 1 juli 2030.

Som skäl för förslaget anför regeringen bl.a. följande. Eftersom det kan finnas ett behov av att genomföra ändringar i verkställighetslagstiftningen som omger sluten ungdomsvård även efter ikraftträdandet av den nu aktuella reformen bör LSU inte upphävas förrän ett sådant behov inte längre kan finnas, den 1 juli 2030.

Regeringen föreslår att övergångsbestämmelser ska införas med anledning av vissa följdändringar som föranleds av att sluten ungdomsvård utmönstras ur påföljdssystemet. Av övergångsbestämmelserna ska sammanfattningsvis framgå att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla när det gäller domar på sluten ungdomsvård. Det ska också införas en övergångsbestämmelse enligt vilken 34 kap. 1, 3 och 6 §§ brottsbalken i den äldre lydelsen ska gälla beträffande brott begångna innan en utdömd sluten ungdomsvård helt har verkställts eller annars upphört.

Regeringens redovisning av tillkännagivandena

När det gäller riksdagens tillkännagivande om sluten ungdomsvård (bet. 2020/21:JuU39, rskr. 2020/21:255) anför regeringen bl.a. följande. Regeringen konstaterar att utredningens direktiv utformades mot bakgrund av tillkännagivandet och att förslagen från utredningen nu leder fram till att regeringen föreslår att den frihetsberövande påföljden för barn och unga ska vara fängelse, en påföljd som Kriminalvården ansvarar för. Med fängelse-påföljden följer också ett annat straffmaximum än vad som gäller för sluten ungdomsvård. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

När det gäller riksdagens tillkännagivanden om att en särskild enhet inom Kriminalvården ska ta över ansvaret för unga som begått grova brott (bet. 2018/19:JuU13 punkt 28, rskr. 2018/19:192, bet. 2019/20:JuU30 punkt 16, rskr. 2019/20:177 och bet. 2020/21:JuU28 punkt 21, rskr. 2020/21:396) anför regeringen bl.a. följande. I och med förslagen i propositionen blir Kriminalvården ansvarig för att verkställa den frihetsberövande påföljden för barn och unga, vilket ligger väl i linje med det som sägs i tillkännagivandena om att Kriminalvården bör ansvara för unga som begått grova brott. Det framgår emellertid av tillkännagivandena att riksdagen anser att Kriminalvårdens ansvar för unga som begått brott ska vara mer långtgående än så genom att Kriminalvården även ska involveras vid behandlingsinsatser som beslutas med stöd av LVU och att Kriminalvården ska ansvara för verkställigheten av exempelvis ungdomsvård och ungdomstjänst. Dessa delar behandlas inte i den här propositionen. Tillkännagivandena är därför inte slutbehandlade.

När det gäller riksdagens tillkännagivande om ungdomshäkten och ungdomsfängelser (bet. 2020/21:JuU28 punkt 29, rskr. 2020/21:396) anför regeringen bl.a. följande. Genom förslagen i avsnitten 5.1 och 5.4.11 är den del av tillkännagivandet som avser ungdomsfängelser tillgodosett. Den del

som avser ungdomshäkten behandlas inte i propositionen. Tillkännagivandet är därför inte slutbehandlat.

När det gäller riksdagens tillkännagivande om en särskild enhet inom Kriminalvården (bet. 2021/22:SoU37 punkt 8, rskr. 2021/22:417–418) anför regeringen bl.a. att den i och med förslagen i avsnitt 5.1 anser att riksdagens önskemål iom att Kriminalvården tar över ansvaret från Sis för unga som begår grova brott är tillgodosett. Övriga delar av tillkännagivandet behandlas inte i propositionen. Tillkännagivandet är därmed inte slutbehandlat.

När det gäller riksdagens tillkännagivande om ansvaret för sluten ungdomsvård (bet. 2021/22:JuU27 punkt 24, rskr. 2021/22:273) anför regeringen att den genom förslagen som lämnas i avsnitt 5.1 anser att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

När det gäller riksdagens tillkännagivande om begränsningar i möjligheten till permission (bet. 2020/21:JuU28 punkt 27, rskr. 2020/21:396) konstaterar regeringen att genom fängelselagens reglering gäller som utgångspunkt en kvalifikationstid om att minst en fjärdedel av straffet, dock minst två månader, ska ha avtjänats för att permission ska beviljas. Vidare får det inte finnas en påtaglig risk för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt missköta sig. I lagrådsremissen Ett förstärkt samhällsskydd och tydligare reaktioner vid återfall i brott, som beslutades av regeringen den 18 december 2025, föreslås att det av fängelselagen ska framgå att det vid permissionsprövningen särskilt ska beaktas om den intagne

1. under verkställigheten inte har deltagit i eller har misskött anvisade åtgärder som syftar till att förebygga återfall i brott eller på annat sätt främja hans eller hennes anpassning i samhället,
2. annars på ett allvarligt sätt har brutit mot de föreskrifter och villkor som gäller för verkställigheten, eller
3. är involverad i, eller har koppling till, en grupp av personer som utövar allvarlig brottslighet.

Även om det enligt fängelselagen finns en möjlighet att bevilja permission innan kvalifikationstiden har förflutit om det finns särskilda skäl, och det enligt förslagen i denna proposition vid bedömningen av om det finns särskilda skäl särskilt ska beaktas om den intagne inte har fyllt 18 år, anser regeringen att regleringen sammantagen kommer att vara utformad på ett sätt som får anses ligga väl i linje med tillkännagivandet. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

När det slutligen gäller riksdagens tillkännagivande om utslussning från sluten ungdomsvård (bet. 2020/21:JuU28 punkt 28, rskr. 2020/21:396) anför regeringen att den genom de förslag som lämnas i avsnitt 5.1 och 5.4.16 anser att tillkännagivandet är tillgodosett och därmed slutbehandlat.

Motionerna

Motioner från allmänna motionstiden

I kommittémotion 2025/26:3530 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2 föreslår motionärerna att det inte ska införas barnfängelser.

I kommittémotion 2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 23 begärs ett tillkännagivande till regeringen om nya straff och påföljder för unga som begår grova brott. Motionärerna står bakom att Kriminalvården ska överta Sis ansvar för unga som döms för grova brott.

I yrkande 25 begärs ett tillkännagivande om särskild utskrivningsprövning för unga som begår särskilt allvarliga brott och riskerar återfall.

I yrkande 26 begärs ett tillkännagivande om säkerställd skolgång och möjligheter till individuellt utformad verksamhet för minderåriga som avtjänar straff inom kriminalvården.

I yrkande 143 begärs ett tillkännagivande om Kriminalvårdens särskilda ungdomsavdelningar. Ett motsvarande förslag läggs fram i kommittémotion 2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 126.

Följdmotioner

I kommittémotion 2025/26:3920 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 1 föreslår motionärerna att riksdagen avslår propositionen i dess helhet.

I samma motion yrkande 2 föreslår motionärerna att regeringen tar initiativ till att förlänga den slutna ungdomsvården från fyra år till max sex år. I samma motion yrkande 3 föreslår motionärerna att regeringen bör ta initiativ till att införa villkorlig frigivning vid slutna ungdomsvård.

I kommittémotion 2025/26:3929 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1 föreslår motionärerna att riksdagen avslår propositionen i dess helhet.

I samma motion yrkande 2 föreslår motionärerna att slutna ungdomsvård för 15–17-åringar ska kunna bestämmas till längre tid än fyra år för de allvarligaste brotten.

I samma motion yrkande 3 föreslår motionärerna att frågan om att införa villkorlig frigivning för slutna ungdomsvård ses över.

Utskottets ställningstagande

I propositionen föreslår regeringen att barn och unga, i de fall en frihetsberövande påföljd inte kan undvikas, ska dömas till fängelse i stället för slutna ungdomsvård. Förslaget innebär att Kriminalvården blir ansvarig för verkställigheten och att slutna ungdomsvård utmönstras ur påföljdssystemet. Barn som döms till fängelse ska som huvudregel placeras på särskilda barn- och ungdomsavdelningar. Genom att påföljden blir fängelse kommer barn och unga även att omfattas av systemet med villkorlig frigivning och vid övergången från anstalt till frihet kommer de som utgångspunkt att ställas under övervakning. Förslaget innebär också att verkställighetslagstiftningen i

vissa delar ska anpassas utifrån barns särskilda behov och rättigheter. Som framgår ovan har riksdagen också, på utskottets förslag, lämnat tillkännagivanden till regeringen som rör dessa frågor. Utskottet ser därför positivt på att regeringen nu har överlämnat den aktuella propositionen.

När det gäller de motionsyrkanden som går emot lagförslaget vill utskottet anföra följande. Det är sedan lång tid tillbaka en grundläggande princip inom kriminalpolitiken att unga lagöverträdare i Sverige endast i undantagsfall ska dömas till en frihetsberövande påföljd. Denna princip gäller särskilt barn. Som regeringen konstaterar förekommer det dock även med den utgångspunkten att barn begår så allvarliga brott att samhället måste kunna reagera kraftfullt genom ett frihetsberövande. Det är tydligt att dagens system inte fullt ut är anpassat till utvecklingen där barn allt tidigare begår mycket allvarliga brott. Som regeringen anför har samhället och brottsligheten förändrats sedan påföljden slutna ungdomsvård infördes. Det grova våldet kryper längre ned i åldrarna, förekomsten av skjutvapen och annan allvarlig brottslighet har ökat och kriminella nätverk utnyttjar barn och unga för att begå grova brott. Denna förändrade situation kräver som regeringen framhåller nya tankesätt och nya verktyg.

Utskottet delar vidare regeringens bedömning att Kriminalvården, även med beaktande av de utmaningar som myndigheten står inför, är väl lämpad att vara huvudman för en frihetsberövande påföljd för barn och unga. Som regeringen framhåller har Kriminalvården en lång erfarenhet av att hantera intagna med skiftande behov av stöd och kontroll och fängelsepåföljden ger en annan grundstruktur när det gäller säkerhet och samhällsskydd, vilket möjliggör en säker och trygg miljö under verkställigheten. Inom ramen för ett utdömt fängelsestraff finns det även ett väl utbyggt regelverk för villkorlig frigivning. Kriminalvården har också, till skillnad från Sis, en rikstäckande frivårdsverksamhet, lång erfarenhet av arbete med stöd och kontroll under tiden som dömda avtjänar straff i frihet samt ett etablerat regelverk för att hantera misskötsamhet.

Utskottet delar också regeringens uppfattning att det inte är oförenligt med regeringsformen, Europakonventionen eller barnkonventionen att barn döms till en frihetsberövande påföljd, och inte heller att den frihetsberövande påföljden verkställs av samma myndighet som verkställer frihetsberövande påföljder för vuxna. Som framgår ovan innebär det aktuella förslaget – att barn ska dömas till fängelse i stället för slutna ungdomsvård – inte att förutsättningarna för att döma ut en frihetsberövande påföljd ändras. I stället följer det fortfarande av 30 kap. 5 § brottsbalken att för brott som någon har begått innan han eller hon fyllt 18 år får rätten döma till fängelse endast om det finns synnerliga skäl. Fängelsestraffet kommer även framöver, precis om slutna ungdomsvård, att komma i fråga först som en sista utväg. Utskottet instämmer även i att reformen inte heller i sig innebär att den frihetsberövande delen av straffet blir längre, även om den aktuella reformen i kombination med vissa andra lagstiftningsärenden kan ha den effekten. Att det utdömda straffet i sig blir längre – vilket det blir eftersom fyra års slutna ungdomsvård i dagens

system motsvarar sex års fängelse – innebär dock som regeringen anger en repressionshöjning även om en del av straffet kan avtjänas utanför anstalt efter villkorlig frigivning. Som regeringen anför kommer den föreslagna ordningen för en del barn att innebära att frihetsberövandet blir längre än det annars skulle ha varit. Utskottet instämmer dock i regeringens bedömning att fördelarna som ett system med successiv utslussning under kontrollerade former innebär för barnets möjlighet till återanpassning väger tyngre än de nackdelar som en sådan ordning kan medföra. Sammantaget instämmer utskottet i regeringens bedömning att förslaget är proportionerligt och förenligt med de krav som följer av Europakonventionen och regeringsformens bestämmelser om rörelsefrihet. Utskottet instämmer också i att förslaget inte är oförenligt med barnkonventionen eller relevanta internationella instrument.

Utskottet anser också i likhet med regeringen att den nya målgruppen innebär att Kriminalvårdens verksamhet och verkställighetslagstiftningen måste anpassas i flera avseenden för att tillgodose barns särskilda behov och rättigheter. De föreslagna ändringarna i fängeslagen, inklusive införandet av en portalbestämmelse om barnets bästa, samt att det ska inrättas särskilda barn- och ungdomsavdelningar, är i detta avseende av central betydelse. Utskottet ser också positivt på de förslag som syftar till att säkerställa barns rätt till utbildning och till att barn ska erbjudas sysselsättning.

När det gäller beredningen av förslaget delar utskottet regeringens bedömning att läget i samhället, där allt yngre gärningsmän begår grova brott, är så pass allvarligt att flera lagstiftningsprojekt behöver pågå parallellt med varandra för att möta det behov som finns av att reformera kriminalpolitiken. Utskottet noterar att Lagrådet har riktat kritik mot regeringens beredning vid framtagandet av propositionen. Enligt utskottet, som konstaterar att regeringen i propositionen utförligt redovisar skälen för sina bedömningar och ställningstaganden i den delen, finns det inte skäl att vidta ytterligare beredningsåtgärder. Utskottet anser alltså att underlaget är tillräckligt för att riksdagen ska kunna ta ställning till förslaget.

Sammantaget anser utskottet att riksdagen bör anta regeringens lagförslag av de skäl som anförs i propositionen. Utskottet avstyrker därför motionerna 2025/26:3530 (MP) yrkande 2, 2025/26:3920 (V) yrkande 1 och 2025/26:3929 (MP) yrkande 1. Därmed finns det inte heller skäl för riksdagen att göra några sådana tillkännagivanden om att förlänga den slutna ungdomsvården eller införa villkorlig frigivning för slutna ungdomsvård som efterfrågas i motionerna 2025/26:3920 (V) yrkande 2 och 3 och 2025/26:3929 (MP) yrkandena 2 och 3. Motionsyrkandena ska därför avslås.

Slutligen anser utskottet att yrkandena från allmänna motionstiden i motionerna 2025/26:3586 (S) yrkande 23, 26 och 143 samt i 2025/26:3645 (S) yrkande 126 får anses tillgodosedda genom propositionen. Även dessa yrkanden bör därför avslås.

Utskottet har inte några invändningar mot hur regeringen har redovisat riksdagens tillkännagivanden i propositionen.

Mot bakgrund av att utskottet ställt sig bakom regeringens lagförslag saknas vidare anledning för riksdagen att rikta ett sådant tillkännagivande till regeringen om särskild utskrivningsprövning för unga som begår särskilt allvarliga brott som begärs i motion 2025/26:3586 (S) yrkande 25, som därmed avstyrks.

Reservationer

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

- a) avslår regeringens förslag,
- b) ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3530 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2,

2025/26:3920 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 1–3 och

2025/26:3929 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1,

bifaller delvis motion

2025/26:3929 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3 samt

avslår proposition 2025/26:132 punkterna 1–25 och motionerna

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 23, 26 och 143 samt

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 126.

Ställningstagande

Den särreglering som följer av ålder när det gäller straffmätning och påföljdsval vilar på mycket goda skäl. Jag och mitt parti vill särskilt understryka vikten av att den särställning som barn har inom påföljdssystemet inte får urvattnas. Vänsterpartiet ser däremot ett behov av nya ungdomspåföljder och är inte främmande för att det införs fler sådana som kan komplettera de redan befintliga. En förutsättning är dock att de påföljder som införs är rättssäkra, särskilt anpassade för barn och unga och har ett tydligt behandlingsinriktat innehåll.

Forskning visar att det inte finns något empiriskt, eller erfarenhetsbaserat stöd för skärpta påföljder för unga lagöverträdare. Tvärtom kan institutionsmiljöer förstärka kriminella identiteter och fördjupa psykisk ohälsa och marginalisering. Jag menar därför att regeringens förslag riskerar att bli kontraproduktivt. Forskning visar också att det är faktorer som fungerande skolgång, trygga vuxenrelationer, stöd i vardagslivet och tidiga insatser för barn i riskmiljöer som har betydelse för en minskad risk för att barn hamnar i kriminalitet.

Jag fäster särskild vikt vid att regeringen bortser från både remissinstansernas och Lagrådets kritik. Ett flertal remissinstanser avstyrker

förslaget. Flera av dessa hänvisar till yttrandet av Barnombudsmannens expert i utredningen där utveckling av den nuvarande ungdomsvården, fler förebyggande insatser och särskilda institutioner för barn förespråkas i stället för fängelse. Vidare kritiserar Lagrådet regeringen för att inte uppfylla kravet på beredning och konstaterar att remissen i stor utsträckning avviker från utredningens förslag och att ingen ytterligare beredning skett av de omarbetade förslagen än att samråd ägt rum med Kriminalvården. Lagrådet anser därför att beredningen är bristfällig och avstyrker att förslagen läggs till grund för lagstiftning utan ytterligare beredningsåtgärder.

Det nu aktuella förslaget måste även ses i ljuset av förslaget om att sänka straffbarhetsåldern till 13 år för allvarliga brott. Om riksdagens majoritet väljer att sänka straffbarhetsåldern kommer mycket unga barn att dömas till fängelse, vilket strider mot FN:s barnkonvention, som sedan 2020 är svensk lag, och enligt vilken frihetsberövande av barn ska vara en sista utväg och användas under så kort tid som möjligt.

Jag anser i stället att slutna ungdomsvård ska finnas kvar som påföljd för unga i åldern 15–18 år och att Sis även fortsättningsvis ska ansvara för verkställigheten av vården. Jag vill dock stärka och förbättra den slutna ungdomsvården, satsa på att utveckla verksamheten vid de särskilda ungdomshemmen samt förbättra unga frigivnas inslussning i samhället. Jag anser därför att det är ett mer konstruktivt förslag att förlänga den maximala tiden för slutna ungdomsvård och kombinera den med villkorlig frigivning, som Kriminalvården kan ansvara för i samarbete med Sis.

Sammanfattningsvis bör riksdagen därför avslå regeringens förslag i dess helhet. Samtidigt bör riksdagen rikta ett tillkännagivande till regeringen om att ta initiativ till att förlänga den slutna ungdomsvården från fyra till sex år och till att införa villkorlig frigivning vid slutna ungdomsvård.

2. Regeringens lagförslag, punkt 1 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår regeringens förslag,

b) ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3530 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2,

2025/26:3920 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 1 och

2025/26:3929 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1–3,

bifaller delvis motion

2025/26:3920 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 samt

avslår proposition 2025/26:132 punkterna 1–25 och motionerna 2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 23, 26 och 143 samt 2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 126.

Ställningstagande

Samhället måste reagera kraftfullt mot grov brottslighet, även när barn begår mycket allvarliga brott. Men reaktionen måste vara träffsäker och effektiv och leda till att barnet får en reell chans till rehabilitering och återanpassning, och inte till att samhället cementerar en kriminell utveckling. Jag vill särskilt understryka att barn är barn. Barn och unga som begår brott ska hållas ansvariga, men på ett sätt som är förenligt med barnkonventionen och som bygger på barns utveckling, behov och vad som faktiskt minskar risken för att begå nya brott. Att sätta barn i fängelse är ett väsentligt avsteg från en lång svensk rättstradition av att särbehandla barn och unga i straffrättsligt hänseende.

Jag anser att regeringens förslag om att sätta barn i fängelse är djupt oroande av flera skäl. Motståndet bland remissinstanserna är brett och kraftfullt. Flera remissinstanser har tydligt pekat på att det är ett dåligt förslag att inrätta ungdomsfängelser och reformen bedöms kunna leda till att allt yngre barn dras in i kriminalitet. Flera remissinstanser framhåller också att inrättandet av ungdomsfängelser står i strid med barnkonventionen eftersom Kriminalvården saknar erfarenhet av och kapacitet att tillgodose barns rätt till bl.a. utbildning, kontakt med anhöriga, och en trygg och rehabiliterande miljö. Till detta står Kriminalvården inför en stor expansion och har redan i dag utmaningar med bl.a. platsbrist och kompetensförsörjning. Jag anser att det finns en uppenbar risk att barns rättigheter kränks på anstalterna. De anpassningar som regeringen föreslår för att värna barns rättigheter framstår som otillräckligt för att bemöta kritiken. För Miljöpartiet finns det en särskild oro för hur flickors rättigheter ska respekteras inom Kriminalvården och för att barn i fängelse inte ska få den skolgång som de har rätt till. Konsekvenserna av att frihetsberöva barn är väl belagda och flera remissinstanser, däribland barnrättsorganisationer, framhåller att fängelse leder till marginalisering och stigmatisering, befäster en kriminell identitet och gör det svårare att återgå till ett liv i frihet.

Vidare finns det stora brister i regeringens beredning och Lagrådet bedömer att beredningen är så pass bristfällig att regeringen inte bör gå vidare med förslaget.

Jag är väl medveten om de allvarliga problem som finns inom Sis, men anser att dessa problem inte kan vara ett argument för att ge Kriminalvården, som saknar tidigare erfarenhet av att omhänderta barn, ett så stort och komplext uppdrag. Jag föreslår i stället en genomgripande reform av Sis och myndigheten bör även ges ett vårdande uppdrag. Jag och mitt parti vill också att påföljden slutna ungdomsvård ska behållas och utvecklas. Jag anser att den maximala vårdtiden för slutna ungdomsvård bör förlängas från dagens fyra år.

Jag vill även se över om påföljden sluten ungdomsvård bör omfattas av villkorlig frigivning för att skapa en tydlig, strukturerad och stödjande övergång från frihetsberövande till frihet och för att avhålla unga från att återfalla i brott samt ge dem stöd och möjlighet att integreras i samhället.

Sammanfattningsvis bör riksdagen avslå regeringens förslag i dess helhet. Samtidigt bör riksdagen rikta ett tillkännagivande till regeringen om att sluten ungdomsvård för 15–17 åringar bör kunna bestämmas till längre tid än fyra år för de allvarligaste brotten och om behovet av att se över frågan om att införa villkorlig frigivning för sluten ungdomsvård.

3. Särskild utskrivningsprövning för unga som begår särskilt allvarliga brott, punkt 2 (S)

av Teresa Carvalho (S), Heléne Björklund (S), Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S) och Mattias Vepsä (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 25.

Ställningstagande

Unga i åldern 15–18 år som begår särskilt allvarliga brott löper i många fall en betydande risk att återfalla i grov brottslighet. Därför vill vi införa en möjlighet, för unga i denna ålder som döms till en frihetsberövande påföljd och bedöms ha hög risk för återfall, att förena straffet med en särskild utskrivningsprövning.

Riksdagen bör därför rikta ett tillkännagivande till regeringen om att det bör införas en särskild utskrivningsprövning för unga som begår särskilt allvarliga brott och riskerar återfall.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:132 Frihetsberövande påföljder för barn och unga:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i passlagen (1978:302).
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i polislagen (1984:387).
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:688) om kontaktförbud.
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.
11. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård.
12. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om upphävande av lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård.
13. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister.
14. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder.
15. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
16. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fängelselagen (2010:610).
17. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

18. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.
19. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande.
20. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i strafftidslagen (2018:1251).
21. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område.
22. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område.
23. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation.
24. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2024:326) om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder.
25. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400).

Följdmotionerna

2025/26:3920 av Gudrun Nordborg m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår proposition 2025/26:132.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att förlänga den slutna ungdomsvården från fyra år till max sex år och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att införa villkorlig frigivning vid slutna ungdomsvård och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3929 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

1. Riksdagen avslår proposition 2025/26:132 Frihetsberövande påföljder för barn och unga.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slutna ungdomsvård för 15–17-åringar bör kunna bestämmas till längre tid än fyra år för de allvarligaste brotten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att se över frågan om att införa villkorlig frigivning för slutna ungdomsvård och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:3530 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte införa barnfängelser och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nya straff och påföljder för unga som begår grova brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om särskild utskrivningsprövning för unga som begår särskilt allvarliga brott och riskerar återfall, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om säkerställd skolgång och möjligheterna till individuellt utformad verksamhet för minderåriga som avtjänar straff inom kriminalvården, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
143. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Kriminalvårdens särskilda ungdomsavdelningar för unga och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

126. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ungdomsfängelser och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 29 kap. 2 §, 30 kap. 6 § och 51 kap. 25 § rättegångsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 kap.2 §¹

Över fråga, som hör till rättegången, *skall* röstas särskilt.

Över frågor som avser ansvar *skall* röstas i ett sammanhang. Om det kan påverka utgången i målet, *skall* dock röstas särskilt angående

1. frågan om den tilltalade begått gärningen och hur denna i sådant fall *skall* bedömas,

2. frågor om åtgärder, som inte avser påföljd men som har omedelbar betydelse för bestämmande av påföljd,

3. frågan om påföljd, utom såvitt gäller storleken av dagsbot, föreskrifter, varning, övervakning, förlängning av provotid eller verkställighet av påföljd,

4. återstående frågor som avser ansvar.

Anser någon ledamot att den tilltalade *skall* överlämnas till särskild vård *av annat slag än som avses i 32 kap. 5 § brottsbalken*, *skall* före omröstning enligt andra stycket 3 röstas särskilt angående denna mening.

Över *en* fråga, som hör till rättegången, *ska det* röstas särskilt.

Över frågor som avser ansvar *ska det* röstas i ett sammanhang. Om det kan påverka utgången i målet, *ska det* dock röstas särskilt angående

1. frågan om den tilltalade *har* begått gärningen och hur denna i sådant fall *ska* bedömas,

Om någon ledamot *anser* att den tilltalade *ska* överlämnas till särskild vård, *ska det* före omröstning enligt andra stycket 3 röstas särskilt angående denna mening.

30 kap.6 §²

Har den tilltalade erkänt gärningen och bestäms *brottspåföljden* till annat än fängelse eller *sluten ungdomvård* eller till fängelse i högst sex månader, får domen

Om den tilltalade *har* erkänt gärningen och *påföljden* bestäms till annat än fängelse eller till fängelse i högst sex månader, får domen utfärdas i förenklad form. Dom,

¹ Senaste lydelse 2006:890.

² Senaste lydelse 1998:605.

utfärdas i förenklad form. Dom, varigenom högre rätt fastställer lägre rätts dom, får också utfärdas i förenklad form.

Förs i målet talan om enskilt anspråk i anledning av brott, gäller vad som sägs i första stycket första meningen endast om den tilltalade medger anspråket eller om rätten finner saken vara uppenbar.

51 kap.

25 §³

Om endast den tilltalade har överklagat tingsrättens dom eller om åklagaren har överklagat domen till den tilltalades fördel får hovrätten inte döma till en påföljd som är att anse som svårare eller mer ingripande för den tilltalade än den som tingsrätten dömt till. Hovrätten får dock överlämna den tilltalade till särskild vård enligt 31 eller 32 kap. brottsbalken eller, om tingsrätten beslutat om sådan vård, döma till annan påföljd.

Vid tillämpningen av första stycket ska sluten ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken jämföras med fängelse.

Första stycket gäller inte om

1. tingsrätten har förenat en villkorlig dom eller en skyddstillsyn med en föreskrift som förutsätter samtycke och den tilltalade inte längre samtycker till föreskriften,

2. tingsrätten har bestämt påföljden till skyddstillsyn och den tilltalade har misskött skyddstillsynen på ett sådant sätt att det finns förutsättningar enligt 28 kap. 8 § brottsbalken att undanröja den, eller

3. det kommer fram utredning som innebär att det enligt 58 kap. 3 § första stycket 3 finns förutsättningar för resning i fråga om påföljd.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Äldre bestämmelser gäller för den som får dömas, döms eller har dömts till sluten ungdomsvård.

³ Senaste lydelse 2022:1082. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

2 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Häri genom föreskrivs i fråga om brottsbalken¹

dels att 32 kap. 5 § och 35 kap. 8 § ska upphöra att gälla,

dels att 26 kap. 6 a och 25 §§, 30 kap. 5 §, 34 kap. 1, 3 och 6 §§ och 38 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

6 a §²

Om det finns skäl mot villkorlig frigivning, ska den skjutas upp enligt vad som framgår av 7 §. Vid bedömningen av om det finns skäl mot villkorlig frigivning ska det särskilt beaktas om den dömde under verkställigheten i kriminalvårdsanstalt

Om det finns skäl mot villkorlig frigivning, *eller synnerliga skäl om den dömde inte har fyllt arton år*, ska den *villkorliga frigivningen* skjutas upp enligt vad som framgår av 7 §. Vid bedömningen av om det finns *sådana* skäl mot villkorlig frigivning ska det särskilt beaktas om den dömde under verkställigheten i kriminalvårdsanstalt

1. inte har deltagit i eller har misskött anvisade åtgärder som syftar till att förebygga återfall i brott eller på annat sätt främja hans eller hennes anpassning i samhället, eller

2. annars på ett allvarligt sätt har brutit mot de föreskrifter och villkor som gäller för verkställigheten.

Om den dömde avtjänar fängelse i minst

1. fyra år och straffet åtminstone till någon del avser brottslighet mot liv, hälsa, frihet eller frid, eller

2. två år och straffet åtminstone till någon del avser brott som har utgjort led i en brottslighet som utövats i organiserad form

ska den villkorliga frigivningen skjutas upp om det finns en konkret och beaktansvärd risk för att han eller hon begår nya brott av allvarligt slag.

Lydelse enligt prop. 2025/26:95

Föreslagen lydelse

25 §

Förekommer till verkställighet på en gång dom på fängelse på livstid och dom på böter, förvandlingsstraff för böter, fängelse på viss tid, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsövervakning, *sluten ung-*

Förekommer till verkställighet på en gång dom på fängelse på livstid och dom på böter, förvandlingsstraff för böter, fängelse på viss tid, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsövervakning eller säkerhets-

¹ Senaste lydelse av 32 kap. 5 § 2006:891 35 kap. 8 § 2025:151.

² Senaste lydelse 2025:1414.

domsvård eller säkerhetsförvaring, ska livstidsstraffet träda i stället för den andra påföljden.

Förekommer till verkställighet på en gång dom på säkerhetsförvaring och dom på böter, förvandlingsstraff för böter, fängelse på viss tid, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsövervakning *eller slutet ungdomsvård*, ska säkerhetsförvaringen träda i stället för den andra påföljden.

Förekommer till verkställighet på en gång en dom på fängelse på viss tid i minst två år och en dom på böter eller förvandlingsstraff för böter som har meddelats innan den förstnämnda påföljden har börjat verkställas, ska fängelsestraffet träda i stället för den andra påföljden.

förvaring, ska livstidsstraffet träda i stället för den andra påföljden.

Förekommer till verkställighet på en gång dom på säkerhetsförvaring och dom på böter, förvandlingsstraff för böter, fängelse på viss tid, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst *eller ungdomsövervakning*, ska säkerhetsförvaringen träda i stället för den andra påföljden.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

5 §³

För brott som någon har begått innan han eller hon fyllt arton år får rätten döma till fängelse endast om det finns synnerliga skäl. *Att rätten då i första hand ska bestämma påföljden till slutet ungdomsvård i stället för fängelse framgår av 32 kap. 5 §.*

För brott som någon har begått innan han eller hon fyllt arton år får rätten döma till fängelse endast om det finns synnerliga skäl.

Lydelse enligt prop. 2025/26:95

Föreslagen lydelse

34 kap.

1 §

Om den som har dömts till fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsövervakning *eller slutet ungdomsvård* har begått ett annat brott före domen (nyupptäckt brott) eller om den dömde begår ett nytt brott efter domen men innan påföljden helt har verkställts eller annars upphört (nytt brott), ska rätten bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten.

Om den som har dömts till fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst *eller ungdomsövervakning* har begått ett annat brott före domen (nyupptäckt brott) eller om den dömde begår ett nytt brott efter domen men innan påföljden helt har verkställts eller annars upphört (nytt brott), ska rätten bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten.

³ Senaste lydelse 2021:1103.

I stället för att bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten får rätten, i de fall som avses i 3 och 4 §§, besluta att den tidigare utdömda påföljden ska avse också den brottsligheten, eller undanröja den utdömda påföljden och döma till gemensam påföljd för den samlade brottsligheten.

Ungergår den dömda fängelse på livstid får rätten endast besluta att den tidigare utdömda påföljden ska avse också den tillkommande brottsligheten.

För den som har dömts till säkerhetsförvaring finns särskilda bestämmelser i 9–11 §§.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §⁴

Rätten får besluta att en tidigare utdömd påföljd ska avse också tillkommande brottslighet. Ett sådant beslut får meddelas endast om det är fråga om nyupptäckt brottslighet som i jämförelse med den brottslighet som omfattas av den tidigare domen med hänsyn till påföljden är utan nämnvärd betydelse.

Är den tidigare påföljden ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsövervakning *eller sluten ungdomsvård*, får rätten, om det finns särskilda skäl för det, även i andra fall besluta att den tidigare utdömda påföljden ska avse också den tillkommande brottsligheten.

Är den tidigare påföljden ungdomsvård, ungdomstjänst *eller* ungdomsövervakning, får rätten, om det finns särskilda skäl för det, även i andra fall besluta att den tidigare utdömda påföljden ska avse också den tillkommande brottsligheten.

Lydelse enligt prop. 2025/26:95

Föreslagen lydelse

6 §

Om rätten med tillämpning av 3 § eller 9 § första stycket genom dom som fått laga kraft har beslutat att fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsövervakning, *sluten ungdomsvård* eller säkerhetsförvaring som dömts ut i tidigare mål ska avse ytterligare brott, och om den tidigare påföljden ändras av högre rätt genom dom som får laga kraft, ska frågan om påföljd för den tillkommande brottsligheten efter anmälan av åklagare prövas på nytt. Detsamma ska gälla, när påföljd avseende fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn eller slutet ungdomsvård bestämts med tillämpning av 2 § och den tidigare påföljden ändras.

Om rätten med tillämpning av 3 § eller 9 § första stycket genom dom som fått laga kraft har beslutat att fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsövervakning eller säkerhetsförvaring som *har* dömts ut i tidigare mål ska avse ytterligare brott, och om den tidigare påföljden ändras av högre rätt genom dom som får laga kraft, ska frågan om påföljd för den tillkommande brottsligheten efter anmälan av åklagare prövas på nytt. Detsamma ska gälla, när påföljd avseende fängelse, villkorlig dom *eller* skyddstillsyn bestämts med tillämpning av 2 § och den tidigare påföljden ändras.

⁴ Senaste lydelse 2020:617.

Visar det sig, när en dom på fängelse på viss tid, *sluten ungdomsvård* eller säkerhetsförvaring ska verkställas, att den dömda begått brottet före det att en påföljd som han eller hon dömts till för något annat brott har dömts ut, och framgår det inte av domarna att den andra påföljden har beaktats, ska, sedan domarna fått laga kraft, rätten efter anmälan av åklagare med tillämpning av 2 § bestämma vad den dömda ska undergå till följd av den dom som sist ska verkställas. En sådan prövning hindrar inte att domen får verkställas, om inte rätten beslutar något annat.

Nuvarande lydelse

Visar det sig, när en dom på fängelse på viss tid eller säkerhetsförvaring ska verkställas, att den dömda *har* begått brottet före det att en påföljd som han eller hon dömts till för något annat brott har dömts ut, och framgår det inte av domarna att den andra påföljden har beaktats, ska, sedan domarna fått laga kraft, rätten efter anmälan av åklagare med tillämpning av 2 § bestämma vad den dömda ska undergå till följd av den dom som sist ska verkställas. En sådan prövning hindrar inte att domen får verkställas, om inte rätten beslutar något annat.

Föreslagen lydelse

38 kap.

1 §⁵

Den som har dömts till villkorlig dom får före överklagandetidens utgång lämna en förklaring om att han eller hon är nöjd med domen när det gäller den utdömda påföljden. En sådan förklaring ska avse även böter, som dömts ut med stöd av 27 kap. 2 §. Förklaringen avges i den ordning regeringen föreskriver.

En förklaring som lämnats i föreskriven ordning får inte tas tillbaka. Om den dömda har överklagat domen, ska hans eller hennes talan när det gäller påföljden för brottet anses återkallad genom förklaringen.

Det finns särskilda bestämmelser om nöjdförklaring i fråga om dom på fängelse, dom på ungdomsövervakning *och dom på sluten ungdomsvård*.

Den som har dömts till villkorlig dom får före överklagandetidens utgång lämna en förklaring om att han eller hon är nöjd med domen när det gäller den utdömda påföljden. En sådan förklaring ska avse även böter, som *har* dömts ut med stöd av 27 kap. 2 §. Förklaringen avges i den ordning regeringen föreskriver.

En förklaring som *har* lämnats i föreskriven ordning får inte tas tillbaka. Om den dömda har överklagat domen, ska hans eller hennes talan när det gäller påföljden för brottet anses återkallad genom förklaringen.

Det finns särskilda bestämmelser om nöjdförklaring i fråga om dom på fängelse *och* dom på ungdomsövervakning.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Den upphävda 35 kap. 8 § gäller dock i fråga om preskription av sluten ungdomsvård.

⁵ Senaste lydelse 2020:617.

3. För brott som har begåtts före en dom på sluten ungdomsvård eller innan en utdömd sluten ungdomsvård helt har verkställts eller annars har upphört gäller 34 kap. 1, 3 och 6 §§ i den äldre lydelsen.

4. I fråga om verkställighet av dom på sluten ungdomsvård gäller 26 kap. 25 § och 38 kap. 1 § i den äldre lydelsen.

3 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹

dels att 106 kap. 3 c § ska upphöra att gälla,

dels att 102 kap. 20 § och 106 kap. 1 och 16 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

102 kap.

20 §²

När den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten beräknas ska den handläggande myndigheten bortse från sådan förändring i utbetalning av aktivitetsersättning, sjukersättning, pensionsförmåner, äldreomsorgsstöd och livränta som följer av att den försäkrade

– är häktad eller likställs med att vara det enligt 106 kap. 3 a §,

– är intagen i kriminalvårdsanstalt eller likställs med att vara det enligt 106 kap. 3 b §,

– är intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av sluten ungdomsvård eller likställs med att vara det enligt 106 kap. 3 c §, eller

– på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan vistas i ett sådant familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen (2025:400).

106 kap.

1 §³

I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2–3 c §§.

Vidare finns bestämmelser om

- familjeförmåner i 4–11 §§,
- förmåner vid sjukdom eller arbetsskada i 12–22 §§,
- särskilda förmåner vid funktionshinder i 23–25 a §§,
- förmåner vid ålderdom i 26–29 §§,
- förmåner till efterlevande i 30–34 §§, och
- bostadsstöd i 35 och 36 §§.

Slutligen finns gemensamma bestämmelser i 37–40 §§.

16 §

Sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas inte för tid efter det att den försäkrade sextio dagar i följd

Sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas inte för tid efter det att den försäkrade sextio dagar i följd

¹ Senaste lydelse av 106 kap. 3 c § 2025:611.

² Senaste lydelse 2025:611.

³ Senaste lydelse 2025:611.

varit frihetsberövad på grund av att han eller hon är

1. häktad eller intagen i anstalt, eller

2. intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av sluten ungdomsvård.

Förmånerna lämnas dock åter från och med den trettonde dagen före frigivningen.

---

varit frihetsberövad på grund av att han eller hon är häktad eller intagen

i anstalt.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Äldre bestämmelser gäller för den som är intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av sluten ungdomsvård samt för den som är dömd till sluten ungdomsvård men som inte har inställt sig vid ett sådant hem den dagen påföljden ska verkställas.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 19 § lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §¹

En person som har dömts till straff eller någon annan påföljd för brott genom en dom som får verkställas trots att den inte har fått laga kraft, och som är intagen i kriminalvårdsanstalt *eller i särskilt ungdomshem med stöd av 32 kap. 5 § brottsbalken* för verkställighet av påföljden, ska vid överklagande av domen anses som häktad för brottet. Detsamma gäller den som är omhändertagen enligt 28 kap. 11 § brottsbalken.

En person som har dömts till straff eller någon annan påföljd för brott genom en dom som får verkställas trots att den inte har fått laga kraft, och som är intagen i kriminalvårdsanstalt för verkställighet av påföljden, ska vid överklagande av domen anses som häktad för brottet. Detsamma gäller den som är omhändertagen enligt 28 kap. 11 § brottsbalken.

Det som i rättegångsbalken föreskrivs för brottmål ska gälla även vid förfarande om undanröjande av påföljd och utdömande av annan påföljd för brott eller om någon annan åtgärd i fråga om utdömd påföljd, om inget annat är föreskrivet. Om den dömde är intagen i anstalt *eller i särskilt ungdomshem som avses i första stycket*, för verkställighet av påföljd, ska han eller hon anses som häktad för brottet.

Det som i rättegångsbalken föreskrivs för brottmål ska gälla även vid förfarande om undanröjande av påföljd och utdömande av annan påföljd för brott eller om någon annan åtgärd i fråga om utdömd påföljd, om inget annat är föreskrivet. Om den dömde är intagen i anstalt för verkställighet av påföljd, ska han eller hon anses som häktad för brottet.

Om en offentlig försvarare har förordnats för den dömde i mål om undanröjande av påföljd enligt 27 kap. 6 § eller 28 kap. 8 § brottsbalken, ska 31 kap. rättegångsbalken om ersättningsskyldighet för den tilltalade tillämpas. I övriga mål om undanröjande av påföljd eller någon annan åtgärd i fråga om utdömd påföljd ska ersättning till försvararen alltid betalas av staten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
2. För den som är intagen i ett särskilt ungdomshem för verkställighet av slutna ungdomsvård gäller 19 § i den äldre lydelsen.

¹ Senaste lydelse 2018:534.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §²

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. vid åtgärder som endast avser måls beredande,
2. vid förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av en annan förvaltningsrätt,
3. vid beslut som endast avser rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende, och
4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttan rätt, är en förvaltningsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare, får utföras av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,
2. mål om bevissäkring och betalningssäkring enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om en uppgifts eller handlings undantagande från kontroll enligt skatteförfarandelagen eller någon annan skatteförfattning,
3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 och 6 a §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård vid en läsbar enhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 15 d § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag, mål om omedelbar insats enligt 4 kap. 1 § lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen
3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 och 6 a §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård vid en läsbar enhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 15 d § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag, mål om omedelbar insats enligt 4 kap. 1 § lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen

¹ Lagen omtryckt 1981:1323.

² Senaste lydelse 2025:1409.

(1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet enligt 34 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 34 b § samma lag, *mål om vård vid en låsbar enhet enligt 14 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, mål om vård i enskildhet enligt 14 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 17 § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3–5 och 9 när det gäller de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt strafftidslagen (2018:1251), mål enligt fängelselagen (2010:610) och mål enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,*

(1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet enligt 34 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 34 b § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3–5 och 9 när det gäller de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt strafftidslagen (2018:1251), mål enligt fängelselagen (2010:610) och mål enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål om preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,

5. mål enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner, lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet eller lagen (2022:760) om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg,

6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken,

7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt,

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och lagen (2023:704) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post,

9. mål enligt lagen (2024:954) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster som avser en

a) inspektion,

b) prövning av om en handling skyddas av advokatsekretess enligt 3 kap. 14 § samma lag, eller

c) tillfällig begränsning av mottagarnas tillgång till en tjänst eller ett onlinegränssnitt,

10. mål om betalningssäkring enligt socialförsäkringsbalken eller lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd, och

11. mål om prövning av om en handling skyddas av advokaters tystnadsplikt enligt 8 § lagen (2025:1408) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om politisk reklam.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. I fråga om mål som avser lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård gäller 18 § i den äldre lydelsen.

6 Förslag till lag om ändring i passlagen (1978:302)

Härigenom föreskrivs i fråga om passlagen (1978:302)

dels att 7, 12, 18, 19, 21, 24 och 26 §§ ska ha följande lydelse,

dels att punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2025:798) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.14 i   Föreslagen lydelse
prop. 2025/26:95

7 §

Passansökan ska avslås, om

1. bestämmelserna i 6 § inte har följts och sökanden inte har följt uppmaningen att avhjälpa bristen,

2. ansökan avser pass för barn under arton år och barnets vårdnadshavare inte har lämnat medgivande och det inte finns synnerliga skäl att ändå utfärda pass,

3. sökanden är anhållen, häktad eller underkastad övervakning enligt 24 kap. 4 § första stycket rättegångsbalken eller reseförbud eller anmälningsskyldighet enligt 25 kap. 1 § samma balk,

4. sökanden är föremål för ett beslut om övervakningsåtgärder enligt 2 kap. 1 § lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen, och åklagaren inte har lämnat medgivande,

5. sökanden är föremål för en uppföljningsförklaring som avser en övervakningsåtgärd enligt 3 kap. 3 § 3–5 lagen om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen, och åklagaren inte har lämnat medgivande,

6. sökanden är efterlyst och ska omhändertas omedelbart vid anträffandet,

7. sökanden genom en dom som har fått laga kraft har dömts till frihetsberövande påföljd, som inte har börjat verkställas, och det finns sannolika skäl att anta att han eller hon har för avsikt att undandra sig verkställigheten,

8. sökanden avtjänar fängelsestraff och den sammanlagda tiden att avtjäna är fängelse i minst ett år och sökanden inte har villkorligt frigetts,

9. sökanden avtjänar säkerhetsförvaring,

10. sökanden genomgår slutet ungdomsvård och den sammanlagda vårdtiden är minst ett år,

11. sökanden genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, eller

10. sökanden genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, eller

12. sökanden enligt 2 kap. 12 § eller 6 kap. 6 b § konkurslagen (1987:672) är ålagd att lämna ifrån sig sitt pass eller förbud att utfärda pass för sökanden har meddelats enligt samma bestämmelser.

11. sökanden enligt 2 kap. 12 § eller 6 kap. 6 b § konkurslagen (1987:672) är ålagd att lämna ifrån sig sitt pass eller förbud att utfärda pass för sökanden har meddelats enligt samma bestämmelser.

Lydelse enligt lagförslag 2.3 i prop. 2025/26:95

Föreslagen lydelse

12 §

Passmyndigheten ska återkalla ett gällande pass, om

1. passinnehavaren har förlorat eller efter ansökan har befriats från sitt svenska medborgarskap,

2. passet avser barn under arton år och barnets vårdnadshavare eller, om barnet vistas här i landet och står under vårdnad av båda föräldrarna, en av dem begär att passet ska återkallas och det inte finns synnerliga skäl mot återkallelse,

3. en passinnehavare, som är efterlyst och ska omhändertas omedelbart vid anträffandet, uppehåller sig utomlands och det av särskilda skäl är motiverat att passet återkallas,

4. passinnehavaren genom en dom som har fått laga kraft har dömts till frihetsberövande påföljd, som inte har börjat verkställas, och det finns sannolika skäl att anta att han eller hon har för avsikt att undandra sig verkställigheten,

5. passinnehavaren avtjänar fängelsestraff och den sammanlagda tiden att avtjäna är fängelse i minst ett år och innehavaren inte har villkorligt frigetts,

6. passinnehavaren avtjänar säkerhetsförvaring,

7. *passinnehavaren genomgår sluten ungdomsvård och den sammanlagda vårdtiden är minst ett år,*

8. passinnehavaren genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,

9. det fanns hinder mot att bevilja passansökan enligt 7 § vid tiden för passets utfärdande och hindret fortfarande består,

10. någon annan än den som passet är utfärdat till förfogar över passet, eller

11. passinnehavaren är underkastad ett utreseförbud enligt 31 a § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller ett tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag.

7. passinnehavaren genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,

8. det fanns hinder mot att bevilja passansökan enligt 7 § vid tiden för passets utfärdande och hindret fortfarande består,

9. någon annan än den som passet är utfärdat till förfogar över passet, eller

10. passinnehavaren är underkastad ett utreseförbud enligt 31 a § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller ett tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag.

Ett särskilt pass ska dessutom återkallas, när de skäl som har lett till att passet utfärdades inte längre finns.

Det som sägs i första stycket 2 ska inte gälla i det fall pass har utfärdats utan vårdnadshavares medgivande enligt 11 § andra stycket.

Det som sägs i första stycket 11 ska inte gälla i det fall pass har utfärdats enligt 7 a § andra stycket eller 11 §. Det som sägs i första stycket 10 ska inte gälla i det fall pass har utfärdats enligt 7 a § andra stycket eller 11 §.

18 §

Passmyndigheten får besluta att pass ska omhändertas, om

1. fråga om återkallelse av passet enligt 12 § första stycket 2, 4 eller 11 har uppkommit och det finns risk att passinnehavaren reser ut ur landet innan beslut om återkallelse hinner meddelas, 1. fråga om återkallelse av passet enligt 12 § första stycket 2, 4 eller 10 har uppkommit och det finns risk att passinnehavaren reser ut ur landet innan beslut om återkallelse hinner meddelas,

2. framställning enligt 24 eller 25 § har beslutats och det finns risk att passinnehavaren reser ut ur landet innan fråga om återkallelse av passet eller begränsning av dess giltighet har slutbehandlats.

Bestämmelserna i 17 § tillämpas också när beslut om omhändertagande har meddelats enligt första stycket.

Om pass som har omhändertagits enligt första stycket 1 inte har återkallats inom en vecka efter passets omhändertagande, ska innehavaren ges tillfälle att få tillbaka passet. Pass som har omhändertagits enligt första stycket 2 ska förvaras av passmyndigheten tills frågan om återkallelse eller begränsning har avgjorts slutligt.

19 §

Passstillstånd krävs för den som

1. avtjänar fängelsestraff och inte är villkorligt frigiven, *eller genomgår sluten ungdomsvård*, utom när straffet *eller vården* är en månad eller kortare tid, 1. avtjänar fängelsestraff och inte är villkorligt frigiven, utom när straffet är en månad eller kortare tid,

2. avtjänar säkerhetsförvaring, eller

3. står under övervakning efter dom på skyddstillsyn eller efter villkorlig frigivning från fängelse.

21 §

En fråga om passstillstånd för den som avtjänar fängelsestraff enligt 19 § 1, avtjänar säkerhetsförvaring enligt 19 § 2 eller står under övervakning enligt 19 § 3 prövas av Kriminalvården. Myndigheten får hänskjuta ärendet till övervakningsnämnd för avgörande. Ärendet ska alltid hänskjutas, om Kriminalvården finner att tillstånd inte bör meddelas. Ärenden som gäller den

En fråga om passstillstånd för den som avtjänar fängelsestraff enligt 19 § 1, avtjänar säkerhetsförvaring enligt 19 § 2 eller står under övervakning enligt 19 § 3 prövas av Kriminalvården. Myndigheten får hänskjuta ärendet till övervakningsnämnd för avgörande. Ärendet ska alltid hänskjutas, om Kriminalvården finner att tillstånd inte bör meddelas. Ärenden som gäller den som

som avtjänar fängelsestraff ska hänskjutas till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde den kriminalvårdsanstalt där den intagne är inskriven är belägen. Ärenden som gäller den som står under övervakning ska hänskjutas till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde det frivårdskontor där den övervakade är inskriven är beläget. *En fråga om passtillstånd för den som genomgår sluten ungdomsvård enligt 19 § 1 prövas av Statens institutionsstyrelse.*

Passtillstånd ska vägras, om det skäligen kan antas att den dömda skulle ägna sig åt brottslig verksamhet i samband med en utlandsresa, att han eller hon genom att resa utomlands skulle söka undandra sig fortsatt verkställighet av den ådömda påföljden eller att resan annars skulle motverka hans eller hennes anpassning i samhället.

24 §

Om en passinnehavare avtjänar fängelsestraff som anges i 19 § 1, avtjänar säkerhetsförvaring enligt 19 § 2, eller står under övervakning enligt 19 § 3 och skulle passtillstånd ha vägrats enligt 21 § andra stycket, kan övervakningsnämnden besluta att framställning ska göras hos passmyndigheten om att passet ska återkallas. *Om en passinnehavare genomgår sluten ungdomsvård enligt 19 § 1 och skulle passtillstånd ha vägrats enligt 21 § andra stycket, kan Statens institutionsstyrelse göra en motsvarande framställning.*

Om en passinnehavare bereds vård som anges i 20 § och om det med hänsyn till ändamålet med vården är olämpligt att han eller hon har pass, kan Socialstyrelsen besluta att en framställning ska göras hos passmyndigheten om att passet ska återkallas.

26 §

Om en passmyndighet får kännedom om att ett pass har utfärdats i strid mot bestämmelserna om passtillstånd, ska den omedelbart anmäla detta till myndighet som anges i 24 §, om passinnehavaren fortfarande avtjänar fängelsestraff eller

avtjänar fängelsestraff ska hänskjutas till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde den kriminalvårdsanstalt där den intagne är inskriven är belägen. Ärenden som gäller den som står under övervakning ska hänskjutas till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde det frivårdskontor där den övervakade är inskriven är beläget.

Om en passinnehavare avtjänar fängelsestraff som anges i 19 § 1, avtjänar säkerhetsförvaring enligt 19 § 2, eller står under övervakning enligt 19 § 3 och skulle passtillstånd ha vägrats enligt 21 § andra stycket, kan övervakningsnämnden besluta att framställning ska göras hos passmyndigheten om att passet ska återkallas.

Om en passmyndighet får kännedom om att ett pass har utfärdats i strid mot bestämmelserna om passtillstånd, ska den omedelbart anmäla detta till myndighet som anges i 24 §, om passinnehavaren fortfarande avtjänar fängelsestraff

säkerhetsförvaring *eller genomgår slutet ungdomsvård*, står under övervakning eller bereds sjukvård som avses i den paragrafen.

eller säkerhetsförvaring, står under övervakning eller bereds sjukvård som avses i den paragrafen.

Lydelse enligt lagförslag 2.14 i prop. 2025/26:95

Föreslagen lydelse

2. Vid tillämpningen av 7 § 12 ska ett beslut om att sökanden ska lämna ifrån sig sitt pass, eller om ett förbud att utfärda pass för sökanden, som har meddelats enligt 6 kap. 6 § konkurslagen (1987:672) i dess lydelse före den 1 juli 2026, anses som ett beslut enligt 6 kap. 6 b § konkurslagen.

2. Vid tillämpningen av 7 § 11 ska ett beslut om att sökanden ska lämna ifrån sig sitt pass, eller om ett förbud att utfärda pass för sökanden, som har meddelats enligt 6 kap. 6 § konkurslagen (1987:672) i dess lydelse före den 1 juli 2026, anses som ett beslut enligt 6 kap. 6 b § konkurslagen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 2 juli 2026.

2. Äldre bestämmelser gäller i frågor om pass för den som avtjänar slutet ungdomsvård.

7 Förslag till lag om ändring i polislagen (1984:387)

Härigenom föreskrivs att 29 a § polislagen (1984:387) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 a §¹

Polismyndigheten och Säkerhetspolisen får överlämna till Kriminalvården att transportera någon som är berövad friheten. Vid en sådan transport tillämpas följande bestämmelser i häkteslagen (2010:611):

- 4 kap. 4 § om kroppsvisitation,
- 4 kap. 10 § första stycket om användning av fängsel, och
- 8 kap. 2 a § om möjligheten att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten.

Om det behövs för planeringen och genomförandet av transporten, ska Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen, utan hinder av sekretess, lämna Kriminalvården de uppgifter som avses i 45 b § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, 43 b § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, 47 b § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, 27 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, 20 b § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård eller 10 kap. 19 c § utlänningslagen (2005:716).

Om det behövs för planeringen och genomförandet av transporten, ska Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen, utan hinder av sekretess, lämna Kriminalvården de uppgifter som avses i 45 b § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, 43 b § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, 47 b § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, 27 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård eller 10 kap. 19 c § utlänningslagen (2005:716).

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
  2. Äldre bestämmelser gäller för uppgifter som avses i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård.

¹ Senaste lydelse 2017:137.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:688) om kontaktförbud

Härigenom föreskrivs att 1 a § lagen (1988:688) om kontaktförbud¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §²

Förutsättningarna i 1 § för att meddela ett kontaktförbud enligt den paragrafen ska alltid anses uppfyllda om

1. den som förbudet avses gälla mot har dömts för brott mot den som förbudet avses skydda,

2. brottsligheten har innefattat angrepp mot liv, hälsa, frihet eller frid,

3. brottsligheten har begåtts mot en närstående eller tidigare närstående,

4. brottslighetens straffvärde uppgår till fängelse i sex månader eller mer, och

5. det inte finns särskilda skäl mot att meddela ett kontaktförbud.

Om domen avser olaga förföljelse eller hedersförtryck enligt 4 kap. 4 b eller 4 e § brottsbalken, gäller första stycket även om de krav som följer av första stycket 3 eller 4 inte är uppfyllda.

Ett kontaktförbud får meddelas med stöd av första och andra styckena inom följande tider när den som förbudet avses gälla mot har dömts till

1. fängelse, fram till dess att påföljden helt har verkställts, dock under minst ett år från frigivningen,

2. *sluten ungdomsvård, senast ett år från det att påföljden helt har verkställts,*

3. rättspsykiatrisk vård, senast ett år från det att vården har upphört,

4. annan påföljd, senast ett år från det att domen i den del som avser påföljd har fått laga kraft mot den dömd.

2. rättspsykiatrisk vård, senast ett år från det att vården har upphört,

3. annan påföljd, senast ett år från det att domen i den del som avser påföljd har fått laga kraft mot den dömd.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Äldre bestämmelser gäller för beslut om kontaktförbud i fråga om den som har dömts till sluten ungdomsvård.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2011:487.

² Senaste lydelse 2025:561.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Härigenom föreskrivs att 3 och 22 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Vård *skall* också beslutas om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

Vård *skall* också beslutas om den som dömts till *sluten ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken* vid *verkställighetens slut* bedöms vara i uppenbart behov av *fortsatt* vård för att inte löpa sådan risk som avses i första stycket.

Vård *ska* också beslutas om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

Vård *ska* också beslutas om den som *har* dömts till *fängelse* vid *tidpunkten för villkorlig frigivning* bedöms vara i uppenbart behov av vård för att inte löpa sådan risk som avses i första stycket.

22 §²

Om det kan antas att den som är under 20 år till följd av ett beteende som avses i 3 § kommer att behöva beredas vård enligt denna lag om beteendet fortsätter och det stöd eller den behandling som den unge behöver inte kan ges med samtycke av den unge själv, om han eller hon har fyllt 15 år, och av den unges vårdnadshavare, får socialnämnden besluta

1. att den unge ska hålla regelbunden kontakt med en särskilt kvalificerad kontaktperson som socialnämnden utsett, eller

2. att den unge ska delta i behandling i öppna former inom socialtjänsten.

När ett sådant beslut meddelas, ska en särskild behandlingsplan finnas.

Bestämmelserna i 13 § andra stycket, 13 a § första stycket samt 21 § första stycket första meningen och andra och fjärde styckena gäller i tillämpliga delar också i fråga om beslut enligt första stycket. Prövning enligt 13 § andra stycket av om ett sådant beslut ska upphöra att gälla ska ske första gången inom sex månader från dagen för nämndens beslut.

Första stycket är också tillämpligt om den som är under 20 år och som dömts till *sluten ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken* vid *verkställighetens slut* bedöms vara i

Första stycket är också tillämpligt om den som är under 20 år och som dömts till *fängelse* vid *tidpunkten för villkorlig frigivning* bedöms vara i uppenbart behov av

¹ Senaste lydelse 2006:896.

² Senaste lydelse 2022:664.

uppenbart behov av *fortsatta* insatser insatser för att hindra ett sådant
för att hindra ett sådant beteende som beteende som avses i första stycket.
avses i första stycket.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
2. Äldre bestämmelser gäller för beslut i fråga om den som har dömts till sluten ungdomsvård.

10 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård

Härigenom föreskrivs att 1, 5, 8, 11, 15 och 29 §§ lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Föreskrifter om psykiatrisk vård som är förenad med frihetsberövande och annat tvång i andra fall än som avses i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård (rättspsykiatrisk vård) ges i denna lag.

Lagen gäller den som

1. efter beslut av domstol *skall* ges rättspsykiatrisk vård,
2. är anhållen, häktad eller intagen på en enhet för rättspsykiatrisk undersökning,
3. är intagen i eller *skall* förpassas till kriminalvårdsanstalt *eller*
4. är intagen i eller *skall* förpassas till ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på sluten ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottbalken.

1. efter beslut av domstol *ska* ges rättspsykiatrisk vård,
2. är anhållen, häktad eller intagen på en enhet för rättspsykiatrisk undersökning, *eller*
3. är intagen i eller *ska* förpassas till kriminalvårdsanstalt.

5 §

Beslut om intagning för rättspsykiatrisk vård enligt 4 § första stycket fattas av en chefsöverläkare vid en sjukvårdsinrättning eller enhet som avses i 6 §. För ett sådant beslut krävs att ett vårdintyg har utfärdats av någon annan läkare. Beträffande vårdintyg, undersökning för vårdintyg, samt fastspänning, avskiljande och behandling gäller därvid bestämmelserna i 4 §, 5 §, 6 a § och 6 b § första stycket andra meningen lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård i tillämpliga delar.

En fråga om intagning för rättspsykiatrisk vård enligt 4 § första stycket *skall* avgöras skyndsamt efter undersökning av patienten.

Om rätten har fattat beslut om rättspsykiatrisk undersökning och

Beslut om intagning för rättspsykiatrisk vård enligt 4 § första stycket fattas av en chefsöverläkare vid en sjukvårdsinrättning eller enhet som avses i 6 §. För ett sådant beslut krävs att ett vårdintyg har utfärdats av någon annan läkare. Beträffande vårdintyg, undersökning för vårdintyg, samt fastspänning, avskiljande och behandling gäller därvid bestämmelserna i 4, 5 och 6 a §§ och 6 b § första stycket andra meningen lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård i tillämpliga delar.

En fråga om intagning för rättspsykiatrisk vård enligt 4 § första stycket *ska* avgöras skyndsamt efter undersökning av patienten.

Om rätten har fattat beslut om rättspsykiatrisk undersökning och

¹ Lagen omtryckt 2008:416.

den misstänkte har tagits in på undersökningsenheten, krävs inte något vårdintyg för beslut om rättspsykiatrisk vård. Detsamma gäller den som är anhållen, häktad, intagen i eller *skall* förpassas till kriminalvårdsanstalt *eller som är intagen i eller skall förpassas till ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på sluten ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken* och som förts till en sådan sjukvårdsinrättning som avses i 6 § första stycket för frivillig psykiatrisk vård.

den misstänkte har tagits in på undersökningsenheten, krävs inte något vårdintyg för beslut om rättspsykiatrisk vård. Detsamma gäller den som är anhållen, häktad *eller intagen i eller ska* förpassas till kriminalvårdsanstalt och som förts till en sådan sjukvårdsinrättning som avses i 6 § första stycket för frivillig psykiatrisk vård.

8 §²

Vid slutet rättspsykiatrisk vård enligt denna lag gäller, om inte annat anges i 8 a §, i tillämpliga delar bestämmelserna i 18–24 §§ lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.

I fråga om den som är anhållen, häktad eller intagen i eller ska förpassas till kriminalvårdsanstalt får Kriminalvården i särskilda fall, om det behövs från ordnings- eller säkerhetssynpunkt, besluta om särskilda inskränkningar i rätten att ta emot eller skicka försändelser, att ta emot besök eller att stå i förbindelse med utomstående genom elektronisk kommunikation. *I fråga om den som är intagen i eller ska förpassas till ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på sluten ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken får Statens institutionsstyrelse fatta motsvarande beslut.* Försändelser som avses i 3 kap. 6 § häkteslagen (2010:611) från den som är häktad eller anhållen, försändelser som avses i 7 kap. 6 § fängelselagen (2010:610) från den som är intagen liksom brev som avses i 19 § andra stycket lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga ska dock alltid vidarebefordras utan föregående granskning.

I fråga om den som är anhållen, häktad eller intagen i eller ska förpassas till kriminalvårdsanstalt får Kriminalvården i särskilda fall, om det behövs från ordnings- eller säkerhetssynpunkt, besluta om särskilda inskränkningar i rätten att ta emot eller skicka försändelser, att ta emot besök eller att stå i förbindelse med utomstående genom elektronisk kommunikation. Försändelser som avses i 3 kap. 6 § häkteslagen (2010:611) från den som är häktad eller anhållen, försändelser som avses i 7 kap. 6 § fängelselagen (2010:610) från den som är intagen liksom brev som avses i 19 § andra stycket lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga ska dock alltid vidarebefordras utan föregående granskning.

² Senaste lydelse 2022:669.

I fråga om den som ges rättspsykiatrisk vård efter beslut av domstol eller som är intagen i kriminalvårdsanstalt får regeringen i särskilda fall, om det behövs med hänsyn till rikets säkerhet eller till risken för att denne under vistelsen på sjukvårdsinrättningen medverkar till terroristbrott enligt 4 § terroristbrottslagen (2022:666), besluta om särskilda inskränkningar i rätten att ta emot eller skicka försändelser, ta emot besök eller stå i förbindelse med utomstående genom elektronisk kommunikation.

11 §

Den som är intagen i en kriminalvårdsanstalt *eller i ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på slutet ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken* och som ges rättspsykiatrisk vård får ges tillstånd att under en viss del av vårdtiden vistas utanför sjukvårdsinrättningens område. Tillståndet får ges för ett visst tillfälle eller för vissa återkommande tillfällen. Tillstånd får ges endast under förutsättning att det står i överensstämmelse med vårdplanen.

Den som är intagen i en kriminalvårdsanstalt och ges rättspsykiatrisk vård får ges tillstånd att under en viss del av vårdtiden vistas utanför sjukvårdsinrättningens område. Tillståndet får ges för ett visst tillfälle eller för vissa återkommande tillfällen. Tillstånd får ges endast under förutsättning att det står i överensstämmelse med vårdplanen.

Ett tillstånd enligt första stycket får förenas med sådana villkor som anges i 26 § tredje stycket lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.

15 §

I fråga om den som ges rättspsykiatrisk vård enligt 4 § ska chefsöverläkaren genast besluta att vården ska upphöra när det inte längre finns förutsättningar för sådan vård. Chefsöverläkaren ska fortlöpande överväga frågan om den rättspsykiatriska vårdens upphörande.

Rättspsykiatrisk vård enligt första stycket ska upphöra senast

1. för den som är anhållen eller häktad, när beslutet om frihetsberövande upphört att gälla,
2. för den som är intagen med stöd av 10 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning, när han eller hon inte längre får hållas kvar på undersökningsenheten,
3. för den som är intagen i kriminalvårdsanstalt, när frigivning sker,
3. för den som är intagen i kriminalvårdsanstalt, när frigivning sker.

4. för den som är intagen i ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på slutet ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken, vid verkställighetens slut.

29 §³

Utöver vad som annars följer av lag eller förordning är chefsöverläkaren skyldig att till *kriminalvården* lämna ut uppgift om en patient som efter den rättspsykiatriska vårdens upphörande *skall* förpassas till häkte eller kriminalvårdsanstalt, om uppgiften behövs inom kriminalvården.

Motsvarande skyldighet att lämna uppgifter gäller för chefsöverläkaren i förhållande till Statens institutionsstyrelse beträffande den som efter den rättspsykiatriska vårdens upphörande skall förpassas till ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på sluten ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken.

Utöver vad som annars följer av lag eller förordning är chefsöverläkaren skyldig att till *Kriminalvården* lämna ut uppgift om en patient som efter den rättspsykiatriska vårdens upphörande *ska* förpassas till häkte eller kriminalvårdsanstalt, om uppgiften behövs inom kriminalvården.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
  2. För beslut i fråga om den som har dömts till sluten ungdomsvård gäller 1, 5, 8, 11 och 15 §§ i den äldre lydelsen.
  3. För uppgiftsskyldighet i fråga om den som har dömts till sluten ungdomsvård gäller 29 § i den äldre lydelsen.

³ Ändringen innebär bl. a. att andra stycket tas bort.

11 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag avser verkställighet av sluten ungdomsvård *enligt 32 kap. 5 § brottsbalken*. Verktälligheten av sluten ungdomsvård *skall* ske vid sådana särskilda ungdomshem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

1 §¹

Denna lag avser verkställighet av sluten ungdomsvård. Verktälligheten av sluten ungdomsvård *ska* ske vid sådana särskilda ungdomshem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senast lydelse 2006:898.

12 Förslag till lag om upphävande av lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård

Härigenom föreskrivs att lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård ska upphöra att gälla.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2030.
2. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för verkställighet av domar på sluten ungdomsvård som inte helt har verkställts före ikraftträdandet.

13 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

Härigenom föreskrivs att 17 och 18 §§ lagen (1998:620) om belastningsregister ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:95

Föreslagen lydelse

17 §

Utöver vad som följer av 16 § ska uppgifter om

1. fängelse- eller förvandlingsstraff för böter gallras tio år efter frigivningen,

2. fängelsestraff som ska anses helt verkställt genom tidigare frihetsberövande eller från vilket någon genom beslut om nåd helt har befriats gallras tio år efter domen eller beslutet,

3. förvandlingsstraff för böter som har fallit bort enligt 18 § bötesverkställighetslagen (1979:189) gallras fem år efter det att straffet föll bort,

4. säkerhetsförvaring gallras tio år efter det att påföljden är helt verkställd,

5. skyddstillsyn eller villkorlig dom gallras

a) tio år efter domen eller beslutet, eller

b) fem år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten,

6. slutna ungdomsvård gallras tio år efter det att påföljden helt verkställts,

7. ungdomsvård, ungdomstjänst eller ungdomsövervakning gallras

a) tio år efter domen eller beslutet, eller

b) fem år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten,

8. överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall gallras

a) tio år efter domen eller beslutet, eller

b) fem år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten,

9. överlämnande till rättspsykiatrisk vård gallras tio år efter utskrivningen,

10. böter gallras fem år efter domen, beslutet eller godkännandet av strafföreläggandet eller föreläggandet av ordningsbot,

11. att någon enligt 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd gallras

a) tio år efter domen eller beslutet, eller

b) fem år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten,

6. ungdomsvård, ungdomstjänst eller ungdomsövervakning gallras

a) tio år efter domen eller beslutet, eller

b) fem år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten,

7. överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall gallras

a) tio år efter domen eller beslutet, eller

b) fem år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten,

8. överlämnande till rättspsykiatrisk vård gallras tio år efter utskrivningen,

9. böter gallras fem år efter domen, beslutet eller godkännandet av strafföreläggandet eller föreläggandet av ordningsbot,

10. att någon enligt 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd gallras

12. åklagares beslut att inte åtala för brott gallras

a) tio år efter beslutet, eller

b) tre år efter beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet,

13. beslut om kontaktförbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud och förbud enligt 3 kap. 5 § lagen (2015:642) om europeisk skyddsorder gallras tio år efter beslutet,

14. beslut om tillträdesförbud enligt lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang och lagen (2021:34) om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek gallras fem år efter beslutet, och

15. beslut om vistelseförbud enligt lagen (2024:7) om preventiva vistelseförbud gallras

a) tio år efter beslutet, eller

b) fem år efter beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för beslutet.

11. åklagares beslut att inte åtala för brott gallras

12. beslut om kontaktförbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud och förbud enligt 3 kap. 5 § lagen (2015:642) om europeisk skyddsorder gallras tio år efter beslutet,

13. beslut om tillträdesförbud enligt lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang och lagen (2021:34) om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek gallras fem år efter beslutet, och

14. beslut om vistelseförbud enligt lagen (2024:7) om preventiva vistelseförbud gallras

18 §

Om det före utgången av den tid som anges i 17 eller 17 a § har gjorts en ny anteckning enligt 3, 4 eller 4 a § som avser samma person, ska ingen av uppgifterna gallras så länge någon av dem ska finnas kvar i registret. Detta ska dock inte gälla om den nya anteckningen avser penningböter.

En uppgift ska dock alltid gallras senast tjugo år efter den dom eller det beslut som ledde till att uppgiften fördes in i registret. I fråga om uppgift som avses i 17 § 1, 4 eller 9 gäller detta endast om de tidsfrister som anges där har gått ut.

En uppgift ska dock alltid gallras senast tjugo år efter den dom eller det beslut som ledde till att uppgiften fördes in i registret. I fråga om uppgift som avses i 17 § 1, 4 eller 8 gäller detta endast om de tidsfrister som anges där har gått ut.

Ska en uppgift som avses i 3, 4 eller 4 a § gallras enligt denna paragraf, ska även sådana uppgifter som har antecknats i anslutning till uppgiften gallras, om inte regeringen föreskriver annat.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Äldre bestämmelser gäller för uppgifter om sluten ungdomsvård.

14 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:95

Föreslagen lydelse

4 §

Den som har avtjänat fängelsestraff, säkerhetsförvaring, *sluten ungdomsvård* eller förvandlingsstraff för böter har rätt till ersättning, om det efter överklagande eller anlitande av särskilt rättsmedel meddelas frikännande dom eller döms ut en mindre ingripande påföljd eller om den dom som har legat till grund för verkställigheten undanröjs utan beslut om ny handläggning. Detsamma gäller den som efter beslut av domstol enligt 31 kap. 3 § brottsbalken har varit intagen för rättspsykiatrisk vård.

Den som har avtjänat fängelsestraff, säkerhetsförvaring eller förvandlingsstraff för böter har rätt till ersättning, om det efter överklagande eller anlitande av särskilt rättsmedel meddelas frikännande dom eller döms ut en mindre ingripande påföljd eller om den dom som har legat till grund för verkställigheten undanröjs utan beslut om ny handläggning. Detsamma gäller den som efter beslut av domstol enligt 31 kap. 3 § brottsbalken har varit intagen för rättspsykiatrisk vård.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
2. Äldre bestämmelser gäller för den som har avtjänat sluten ungdomsvård.

15 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 26 kap. 7 och 15 §§ och 35 kap. 15 a och 20 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

7 §¹

Sekretessen enligt 1 § gäller inte

1. beslut om omhändertagande av en enskild,
2. beslut om vård utan samtycke,
3. beslut om att bevilja ett barn skyddat boende eller en omedelbar sådan insats med samtycke från endast en av vårdnadshavarna,

4. *beslut om slutet ungdomsvård,*

5. beslut i ärende om klagomål mot kommunal hälso- och sjukvård eller dess personal, eller

6. beslut i ärende enligt 8 kap. patientsäkerhetslagen (2010:659).

Sekretessen enligt 1 och 4 §§ gäller inte beslut i fråga om omhändertagande eller återlämnande av personakt.

15 §²

Den tystnadsplikt som följer av 1 a, 5, 13 och 14 a–14 c §§ inskränker rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Den tystnadsplikt som följer av 1, 3, 4, 6 och 10 a §§ inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om annat än verkställigheten av beslut om omhändertagande, beslut om vård utan samtycke, beslut om skyddat boende för ett barn eller en omedelbar sådan insats med samtycke från endast en av vårdnadshavarna, *eller beslut om slutet ungdomsvård.*

Den tystnadsplikt som följer av 1, 3, 4, 6 och 10 a §§ inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om annat än verkställigheten av beslut om omhändertagande, beslut om vård utan samtycke, beslut om skyddat boende för ett barn eller en omedelbar sådan insats med samtycke från endast en av vårdnadshavarna.

35 kap.

15 a §³

Sekretessen enligt 15 § första stycket hindrar inte att *uppgift om den vars dom på ungdomsövervakning verkställs enligt lagen (2020:616)*

Sekretessen enligt 15 § första stycket hindrar inte att *Kriminalvården, om det behövs för att genomföra den dömdes verk-*

¹ Senaste lydelse 2024:88

² Senaste lydelse 2024:88.

³ Senaste lydelse 2020:620.

om verkställighet av ungdomsövervakning lämnas av Kriminalvården till en enskild eller till en annan myndighet, om det behövs för att genomföra en verkställighetsplan enligt den lagen.

ställighetsplan, lämnar uppgift till en enskild eller till en annan myndighet om den som har dömts till

- 1. fängelse, förutsatt att den dömda inte har fyllt tjuugoett år, eller*
- 2. ungdomsövervakning.*

20 §⁴

Sekretess gäller hos Polismyndigheten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider men om uppgiften röjs och uppgiften hänför sig till

1. verksamhet som enbart innefattar hjälp eller annat bistånd åt enskild,
2. ärende om omhändertagande eller handräckning enligt lagstiftningen om psykiatrisk tvångsvård eller rättspsykiatrisk vård eller om vård av missbrukare utan samtycke inom socialtjänsten,

3. ärende om handräckning enligt lagstiftningen om omsorger om psykiskt utvecklingsstörda, vård av unga utan samtycke inom socialtjänsten eller insatser för barn i form av skyddat boende med samtycke för endast en av vårdnadshavarna, eller
3. ärende om handräckning enligt lagstiftningen om omsorger om psykiskt utvecklingsstörda, vård av unga utan samtycke inom socialtjänsten eller insatser för barn i form av skyddat boende med samtycke från endast en av vårdnadshavarna,

b) lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård,

4. ärende som avses i 21 kap. föräldrabalken,
5. verksamhet som innefattar handräckning enligt smittskyddslagstiftningen eller annat bistånd åt smittskyddsläkare, eller
6. verksamhet som syftar till att upprätthålla ett utreseförbud enligt 31 a eller 31 d § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. För uppgifter om sluten ungdomsvård gäller 26 kap. 7 och 15 §§ och 35 kap. 20 § i den äldre lydelsen.

⁴ Senaste lydelse 2024:273.

16 Förslag till lag om ändring i fängelselagen (2010:610)

Härigenom föreskrivs i fråga om fängelselagen (2010:610)

dels att 1 kap. 5 §, 2 kap. 3 och 4 §§, 3 kap. 1 §, 6 kap. 3 §, 8 kap. 10 §, 10 kap. 1 § och 11 kap. 4 och 5 §§ och rubriken närmast före 2 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sex nya paragrafer, 1 kap. 4 a och 5 a §§, 2 kap. 3 a §, 6 kap. 11 §, 7 kap. 13 § och 8 kap. 10 a §, och närmast före 6 kap. 11 § och 8 kap. 10 a § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 a §

Vid alla åtgärder som rör intagna som inte har fyllt arton år ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. En intagen som inte har fyllt arton år ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör honom eller henne och vid bedömningen av barnets bästa ska hänsyn tas till barnets åsikter.

5 §

Verkställigheten ska utformas så att den intagnes anpassning i samhället underlättas och så att negativa följder av frihetsberövandet motverkas.

Verkställigheten ska, i den utsträckning det är möjligt utan att kravet på samhällsskydd eftersätts, särskilt inriktas på åtgärder som är ägnade att förebygga återfall i brott. För varje intagen ska det upprättas en individuell utformad verkställighetsplan.

Verkställigheten ska planeras och utformas efter samråd med den intagne och i samverkan med berörda myndigheter.

För en intagen som inte har fyllt arton år ska verkställigheten utöver vad som framgår av tredje stycket, om det är möjligt, planeras och utformas efter samråd med den intagnes vårdnadshavare. I de fall det bedöms lämpligt får samråd även ske med andra personer. Vid behov ska samverkan även ske med andra berörda aktörer.

5 a §

Socialnämnden i den kommun som enligt 29 kap. socialtjänstlagen (2025:400) har ansvar för en intagen som inte har fyllt arton år ska utse en särskild handläggare för honom eller henne.

2 kap.**Placering av unga****Placering av barn och unga****3 §**

En intagen som är under arton år får inte placeras så att han eller hon vistas tillsammans med intagna över arton år, om det inte kan anses vara till hans eller hennes bästa.

En intagen som inte har fyllt arton år får inte vistas tillsammans med intagna som har fyllt arton år och ska placeras på en avdelning som är särskilt anpassad utifrån barns behov och rättigheter (barn- och ungdomsavdelning).

Undantag från första stycket får göras endast om det är till den intagnes bästa.

3 a §

En intagen som har fyllt arton men inte tjuogoett år får placeras på en barn- och ungdomsavdelning om det finns särskilda skäl och det är till det bästa för intagna barn på avdelningen.

4 §

En intagen får placeras på en avdelning med särskild hög grad av övervakning och kontroll (säkerhetsavdelning) om

1. det finns en varaktig risk för att den intagne rymmer eller fritas och det kan antas att han eller hon är särskilt benägen att fortsätta allvarlig brottslig verksamhet, eller

2. det finns särskild anledning att anta att det behövs för att hindra den intagne från allvarlig brottslig verksamhet under vistelsen i anstalt.

Ett beslut om placering på en säkerhetsavdelning ska omprövas så ofta det finns anledning till det, dock minst en gång i månaden.

En intagen som inte har fyllt arton år får inte placeras på en säkerhetsavdelning.

3 kap.**1 §**

En intagen ska ges möjlighet till sysselsättning i form av arbete, utbildning, brotts- och missbruksrelaterad programverksamhet eller annan strukturerad verksamhet.

En intagen som inte har fyllt arton år får inte erbjudas sysselsättning i form av arbete.

6 kap.

3 §

Intagna får hållas avskilda från varandra i anslutning till dygnsvilan.

Intagna som inte har fyllt arton år får i anslutning till dygnsvilan inte hållas avskilda från varandra under en längre period än elva timmar, utöver tid för inläsning och upplåsning. Inläsning får påbörjas tidigast 15 minuter före den bestämda tiden för inläsning på bostadsrummen och upplåsning ska avslutas senast 15 minuter efter den bestämda tiden för upplåsning av bostadsrummen.

Uppföljande samtal för intagna som inte har fyllt arton år

11 §

En intagen som inte har fyllt arton år ska, om det inte är uppenbart obehövt, erbjudas ett uppföljande samtal efter att ett beslut om avskildhet har verkställts om beslutet avser

- 1. avskildhet av ordnings- och säkerhetsskäl enligt 5, 6 eller 7 §,*
- 2. avskildhet vid utredning av misskötsamhet enligt 8 §, eller*
- 3. avskildhet vid kroppsbesiktning enligt 9 §.*

Vid samtalet ska den intagne informeras om skälet för åtgärden och ges möjlighet att framföra sin uppfattning om den.

7 kap.

13 §

I frågor som rör besök och andra kontakter ska särskilt beaktas den rätt som intagna som inte har fyllt arton år har att hålla kontakt med sin familj.

8 kap.

10 §

En intagen får beläggas med fängsel

1. vid förflyttning inom anstalt och vid transport eller annan vistelse utanför anstalt, om det är nödvändigt av säkerhetsskäl, eller

2. om han eller hon uppträder våldsamt och det är absolut nödvändigt med hänsyn till den intagnes egen eller någon annans säkerhet till liv eller hälsa.

En läkare ska så snart som möjligt undersöka en intagen som belagts med fängsel enligt första stycket 2.

En läkare ska så snart som möjligt undersöka en intagen som *har* belagts med fängsel enligt första stycket 2.

En intagen som inte har fyllt arton år får inte beläggas med fängsel som innebär att den intagne fixeras i en bältessäng eller på annat liknande sätt.

Uppföljande samtal för intagna som inte har fyllt arton år

10 a §

En intagen som inte har fyllt arton år ska, om det inte är uppenbart obehövt, erbjudas ett uppföljande samtal efter att ett beslut har verkställts om beslutet avser

1. kontroll av bostadsrum enligt 2 §,

2. kroppsvisitation enligt 3, 4 eller 5 §,

3. kroppsbesiktning enligt 3, 4 eller 6 §, eller

4. fängsel enligt 10 §.

Vid samtalet ska den intagne informeras om skälet för åtgärden och ges möjlighet att framföra sin uppfattning om den.

10 kap.

1 §

En intagen får, för att underlätta hans eller hennes anpassning i samhället, beviljas tillstånd att vistas utanför anstalt för viss kort tid (permission) om

1. minst en fjärdedel av strafftiden, dock minst två månader, har avtjänats, och

2. det inte finns en påtaglig risk för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt missköta sig.

För en intagen som avtjänar ett livstidsstraff ska tiden enligt första stycket 1 bestämmas som om strafftiden är arton år.

Om det finns särskilda skäl får permission beviljas *trots att den tid som avses i första stycket 1 inte förflutit.*

Om det finns särskilda skäl får permission beviljas *tidigare än vad som följer av första stycket 1. Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska det särskilt beaktas om den intagne inte har fyllt arton år.*

11 kap.

4 §

Vistelse i halvvägshus innebär att en intagen är placerad i ett av Kriminalvården kontrollerat hem som är anpassat för att ge intagna särskilt stöd och tillsyn.

Vistelse i halvvägshus får beviljas en intagen som har behov av särskilt stöd eller tillsyn om

1. minst halva strafftiden, dock minst tre månader, har avtjänats,
2. det inte finns någon beaktansvärd risk för att han eller hon kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt allvarligt missköta sig, och
3. han eller hon utför arbete, får behandling eller deltar i utbildning eller särskilt anordnad verksamhet.

Den intagne får inte vistas utanför halvvägshuset annat än på särskilt bestämda tider.

En intagen som inte har fyllt arton år får beviljas vistelse i halvvägshus tidigare än vad som följer av andra stycket 1 om det finns särskilda skäl.

5 §

Utökad frigång innebär att en intagen under kontrollerade former avtjänar fängelsestraffet i sin bostad.

Utökad frigång får beviljas om

1. minst halva strafftiden, dock minst tre månader, har avtjänats,
2. det inte finns någon beaktansvärd risk för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt allvarligt missköta sig,
3. han eller hon har tillgång till bostad, och
4. han eller hon utför arbete, får behandling eller deltar i utbildning eller särskilt anordnad verksamhet.

En intagen som inte har fyllt arton år får beviljas utökad frigång tidigare än vad som följer av andra stycket 1 om det finns särskilda skäl.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

17 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)¹

dels att nuvarande 24 kap. 10 § ska betecknas 24 kap. 10 b §,

dels att 20 kap. 11 d och 20 c §§ och 24 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det närmast efter rubriken ”Utbildning för intagna i kriminalvårdsanstalt” ska införas två nya paragrafer, 24 kap. 10 och 10 a §§, och närmast före 24 kap. 10 och 10 a §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det närmast före 24 kap. 10 b § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 kap.

11 d §²

Bestämmelserna i 11 §, 11 a § första stycket och 11 b § gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

Bestämmelserna i 11 §, 11 a § första stycket och 11 b § gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 b § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

20 c §³

Bestämmelserna i 20 § och 20 a § första och andra styckena gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

Bestämmelserna i 20 § och 20 a § första och andra styckena gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 b § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

24 kap.

1 §⁴

I detta kapitel finns bestämmelser om

- internationella skolor (2–7 §§),
- utbildning vid särskilda ungdomshem (8 och 9 §§),
- utbildning för intagna i kriminalvårdsanstalt (10 §),
- utbildning för intagna i kriminalvårdsanstalt (10–10 b §§),
- utbildning vid folkhögskola som motsvarar kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (11–15 §§),
- utbildning för barn och elever som vårdas på sjukhus eller en institution som är knuten till ett sjukhus (16–19 §§),
- utbildning i hemmet eller på annan lämplig plats (20–22 §§),
- annat sätt att fullgöra skolplikten (23–25 §§), och
- bemyndiganden (26 §).

¹ Senaste lydelse av 24 kap. 10 § 2020:446.

² Senaste lydelse 2020:446.

³ Senaste lydelse 2020:446.

⁴ Senaste lydelse 2015:482.

Utbildning för skolpliktiga barn

10 §

Skolpliktiga barn som är intagna i kriminalvårdsanstalt och som inte lämpligen kan fullgöra sin skolplikt på annat sätt, ska fullgöra den genom att delta i utbildning vid kriminalvårdsanstalten. För sådan utbildning ansvarar Kriminalvården.

Utbildningen ska motsvara den i grundskolan eller i förekommande fall anpassade grundskolan eller specialskolan. För sådan utbildning ska relevanta bestämmelser i denna lag tillämpas med de nödvändiga avvikelser som följer av att barnet vistas i en kriminalvårdsanstalt. Följande bestämmelser behöver dock inte tillämpas:

- bestämmelser om registerkontroll (2 kap. 31–33 §§), och*
- bestämmelser om lokaler och utrustning (2 kap. 35 §).*

Utbildning för icke skolpliktiga barn

10 a §

Den som inte längre är skolpliktig och är intagen i en kriminalvårdsanstalt och som inte lämpligen kan fullgöra sin skolgång på annat sätt ska fram till dess att han eller hon fyller arton år ges möjlighet att delta i utbildning vid kriminalvårdsanstalten. För sådan utbildning ansvarar Kriminalvården.

Utbildningen ska motsvara sådan utbildning som erbjuds i gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan. För sådan utbildning ska relevanta bestämmelser i denna lag tillämpas med de nödvändiga avvikelser som följer av att barnet vistas i en kriminalvårdsanstalt. Följande bestämmelser behöver dock inte tillämpas:

- bestämmelser om registerkontroll (2 kap. 31–33 §§), och*

*– bestämmelser om lokaler och
utrustning (2 kap. 35 §).*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

18 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § och 3 kap. 12, 13 och 21 §§ lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:95   *Föreslagen lydelse*

1 kap.

4 §

Med en svensk dom på frihetsberövande påföljd avses i denna lag en dom eller ett slutligt beslut

1. som har meddelats av en svensk domstol,
2. som avser fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård, *sluten ungdomsvård* eller säkerhetsförvaring, och
2. som avser fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller säkerhetsförvaring, och
3. som har fått laga kraft.

3 kap.

12 §

Om den frihetsberövande påföljden i den utländska domen behöver anpassas för att kunna verkställas i Sverige, ska Kriminalvården

1. besluta i fråga om påföljdens art eller längd, eller
2. överlämna åt Åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos tingsrätten om att en ny påföljd ska bestämmas.

Beslut enligt första stycket 1 får meddelas endast om anpassningen av påföljden är av enklare slag.

En utländsk dom på frihetsberövande påföljd får, med hänsyn till dess art, endast anpassas till fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård, *sluten ungdomsvård* eller säkerhetsförvaring.

En utländsk dom på frihetsberövande påföljd får, med hänsyn till dess art, endast anpassas till fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller säkerhetsförvaring.

En frihetsberövande påföljd som har anpassats enligt första stycket får inte bli strängare än den ursprungliga frihetsberövande påföljden.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

Beslut enligt 12 § första stycket 1 om påföljdens längd ska meddelas om påföljden är begränsad i tiden och

1. ska verkställas i Sverige som fängelse och dess längd överstiger arton år, *eller*

Beslut enligt 12 § första stycket 1 om påföljdens längd ska meddelas om påföljden är begränsad i tiden och ska verkställas i Sverige som fängelse och dess längd överstiger arton år.

2. ska verkställas i Sverige som sluten ungdomsvård och dess längd överstiger fyra år.

I fall som avses i första stycket 1 ska påföljdens längd bestämmas till arton år. I fall som avses i första stycket 2 ska påföljdens längd bestämmas till fyra år.

Påföljdens längd ska i fall som avses i första stycket bestämmas till arton år.

Lydelse enligt prop. 2025/26:95

Föreslagen lydelse

21 §

Verkställighet i Sverige ska ske enligt vad som gäller vid verkställighet av fängelse, slutet ungdomsvård, överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller säkerhetsförvaring, om inte annat följer av denna lag.

Verkställighet i Sverige ska ske enligt vad som gäller vid verkställighet av fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller säkerhetsförvaring, om inte annat följer av denna lag.

Verkställighet får ske även om påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
  2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om slutet ungdomsvård.

19 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Härigenom föreskrivs att 2 och 3 §§ lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:95

Föreslagen lydelse

2 §

Om någon har dömts till fängelse på viss tid, till säkerhetsförvaring eller till sluten ungdomsvård och den dömde med anledning av de brott som prövats i målet eller som påföljden avser har varit frihetsberövad i Sverige eller utomlands under en sammanhängande tid av minst 24 timmar, ska tiden för frihetsberövandet tillgodoräknas den dömde som verkställighet av påföljden.

Om någon har dömts till fängelse på viss tid eller till säkerhetsförvaring och den dömde med anledning av de brott som prövats i målet eller som påföljden avser har varit frihetsberövad i Sverige eller utomlands under en sammanhängande tid av minst 24 timmar, ska tiden för frihetsberövandet tillgodoräknas den dömde som verkställighet av påföljden.

Tillgodoräknande ska dock inte ske om

1. tiden för frihetsberövandet redan tillgodoräknats den dömde, eller
2. den dömde samtidigt avtjänat sådan frihetsberövande påföljd i annat mål.

Villkor som uppställts vid överförande av verkställighet från en annan stat till Sverige ska gälla vid tillämpning av denna paragraf.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Om någon döms till fängelse på viss tid eller till sluten ungdomsvård och med anledning av de brott som prövats i målet eller som påföljden avser har varit frihetsberövad på ett sätt som enligt 2 § ska tillgodoräknas som verkställighet av påföljd, får rätten besluta att påföljden ska anses helt verkställd genom frihetsberövandet. En förutsättning för ett sådant beslut är att den tid som den utdömda påföljden överstiger frihetsberövandet med är ringa.

Om någon döms till fängelse på viss tid och med anledning av de brott som prövats i målet eller som påföljden avser har varit frihetsberövad på ett sätt som enligt 2 § ska tillgodoräknas som verkställighet av påföljd, får rätten besluta att påföljden ska anses helt verkställd genom frihetsberövandet. En förutsättning för ett sådant beslut är att den tid som den utdömda påföljden överstiger frihetsberövandet med är ringa.

Om någon döms till böter, ungdomstjänst eller ungdomsövervakning och med anledning av de brott som prövats i målet eller som påföljden avser har varit frihetsberövad på ett sätt som enligt 2 § ska tillgodoräknas

¹ Senaste lydelse 2020:621.

som verkställighet av påföljd, får rätten besluta att påföljden ska anses helt eller delvis verkställd genom frihetsberövandet.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för beslut i fråga om den som har dömts till sluten ungdomsvård.

20 Förslag till lag om ändring i strafftidslagen (2018:1251)

Härigenom föreskrivs att 7 och 10 §§ strafftidslagen (2018:1251) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Kriminalvården får skjuta upp verkställigheten av ett fängelsestraff

1. för domar eller beslut på fängelse i högst tre månader om syftet är att åstadkomma en jämnare beläggning i kriminalvårdsanstalterna,

2. i avvaktan på ett ställningstagande om överförande av verkställighet av en svensk dom eller ett svenskt beslut på fängelse till en annan stat, eller

3. i avvaktan på regeringens beslut i ett ärende om nåd.

I de fall som avses i första stycket 1 får verkställigheten skjutas upp under högst sex månader från den dag fängelsestraffet är verkställbart.

Om den dömda inte har fyllt arton år får verkställigheten inte skjutas upp i de fall som avses i första stycket 1.

10 §

Tiden i häkte med stöd av 9 § första stycket får inte vara längre än nödvändigt och inte längre än sju dagar, om det inte finns särskilda skäl för en längre tid. *Även om det finns särskilda skäl får tiden inte vara längre än trettio dagar.*

Tiden i häkte med stöd av 9 § första stycket får inte vara längre än nödvändigt och inte längre än sju dagar, om det inte finns särskilda skäl för en längre tid. *Om den dömda inte har fyllt arton år krävs att det finns synnerliga skäl för en längre tid.*

Även om det finns sådana skäl som avses i första stycket får tiden inte vara längre än trettio dagar.

Vid tillämpning av första stycket ska tid i polisarrest räknas som tid i häkte.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

21 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 7 och 8 §§ lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:95

Föreslagen lydelse

4 kap.

7 §

Personuppgifter som kan antas ha samband med brottslig verksamhet och som har gjorts gemensamt tillgängliga enligt 3 kap. 2 § första stycket 1 får, om de behandlas i ett ärende, inte behandlas längre än ett år efter det att ärendet avslutades.

Om personuppgifterna inte behandlas i ett ärende får de inte behandlas längre än tre år efter utgången av det kalenderår då registreringen avseende personen gjordes. Personuppgifter som kan antas ha samband med brottslig verksamhet som innefattar brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer får inte behandlas längre än fem år efter utgången av det kalenderår då registreringen gjordes. Om en ny registrering beträffande personens anknytning till brottslig verksamhet görs före utgången av de tidsfristerna, får de personuppgifter som redan finns om personen fortsätta att behandlas så länge någon av uppgifterna får behandlas.

Den tid då en misstänkt person avtjänar ett fängelsestraff eller säkerhetsförvaring eller genomgår sluten ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av de tidsfrister som anges i andra stycket.

Den tid då en misstänkt person avtjänar ett fängelsestraff eller säkerhetsförvaring eller genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av de tidsfrister som anges i andra stycket.

8 §

Personuppgifter som behandlas i samband med sådan övervakning som avses i 3 kap. 2 § första stycket 2 får inte behandlas längre än tio år efter utgången av det kalenderår då den senaste registreringen avseende personen gjordes.

Den tid då en övervakad person avtjänar ett fängelsestraff eller säkerhetsförvaring eller genomgår sluten ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av den tidsfrist som anges i första stycket.

Den tid då en övervakad person avtjänar ett fängelsestraff eller säkerhetsförvaring eller genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av den tidsfrist som anges i första stycket.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för uppgifter som avser den som avtjänar eller har avtjänat sluten ungdomsvård.

22 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 8 och 9 §§ lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:95

Föreslagen lydelse

4 kap.

8 §

Personuppgifter som kan antas ha samband med sådan brottslig verksamhet som anges i 3 kap. 2 § första stycket 1 får, om de behandlas i ett ärende, inte behandlas längre än ett år efter det att ärendet avslutades.

Om personuppgifterna inte behandlas i ett ärende får de inte behandlas längre än tre år efter utgången av det kalenderår då registreringen avseende personen gjordes. Personuppgifter som kan antas ha samband med brottslig verksamhet som innefattar brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer får inte behandlas längre än fem år efter utgången av det kalenderår då registreringen gjordes. Om en ny registrering beträffande personens anknytning till brottslig verksamhet görs före utgången av de tidsfristerna, får de uppgifter som redan finns om personen fortsätta att behandlas så länge någon av uppgifterna får behandlas.

Den tid då en misstänkt person avtjänar ett fängelsestraff eller säkerhetsförvaring eller genomgår slutet ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av de tidsfrister som anges i andra stycket.

Den tid då en misstänkt person avtjänar ett fängelsestraff eller säkerhetsförvaring eller genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av de tidsfrister som anges i andra stycket.

9 §

Personuppgifter som behandlas i samband med sådan övervakning som avses i 3 kap. 2 § första stycket 2 får inte behandlas längre än tio år efter utgången av det kalenderår då den senaste registreringen avseende personen gjordes.

Den tid då en övervakad person avtjänar ett fängelsestraff eller säkerhetsförvaring eller genomgår slutet ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av den tidsfrist som anges i första stycket.

Den tid då en övervakad person avtjänar ett fängelsestraff eller säkerhetsförvaring eller genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av den tidsfrist som anges i första stycket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
  2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för uppgifter som avser den som avtjänar eller har avtjänat sluten ungdomsvård.

23 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 33 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap. **33 §¹**

Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst och som har fått del av eller tillgång till en uppgift som avses i 31 § första stycket ska på begäran lämna

1. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 till

a) en myndighet som i ett särskilt fall behöver en sådan uppgift för delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932), om myndigheten bedömer att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl,

b) Finansinspektionen, om inspektionen bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse för utredningen av en misstänkt överträdelse av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG,

c) Finansinspektionen, om inspektionen bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn när det gäller någon av bestämmelserna i 4 a kap. 1–8 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster eller 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

d) Konsumentombudsmannen, om ombudsmannen bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden eller marknadsföringslagen (2008:486), när det är fråga om en misstänkt överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen enligt bilagan till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004,

e) Konsumentverket, om verket bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn enligt lagen (2019:59) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning,

f) Kronofogdemyndigheten, om myndigheten behöver uppgiften i exekutiv verksamhet och myndigheten bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende,

g) Läkeemedelsverket, om verket bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn när det gäller bestämmelserna om marknadsföring i 12 kap. läkeemedelslagen (2015:315),

¹ Senaste lydelse 2024:330.

h) Polismyndigheten, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i samband med underrättelse, efterforskning eller identifiering vid olyckor eller dödsfall eller för att myndigheten ska kunna fullgöra en uppgift som avses i 12 § polislagen (1984:387),

i) Polismyndigheten, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna lokalisera en person som är dömd till fängelse, rättspsykiatrisk vård *eller sluten ungdomsvård* i syfte att möjliggöra verkställighet av påföljden,

i) Polismyndigheten, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna lokalisera en person som är dömd till fängelse *eller rättspsykiatrisk vård* i syfte att möjliggöra verkställighet av påföljden,

j) Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna fullgöra en underrättelseskyldighet enligt 33 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,

k) Skatteverket, om verket bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende som avser kontroll av skatt eller avgift eller rätt folkbokföringsort enligt folkbokföringslagen (1991:481), och

l) Säkerhetspolisen, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna lokalisera en utlännings som inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännings,

2. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 och som gäller brottslig verksamhet eller misstanke om brott till Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Tullverket, Åklagarmyndigheten eller någon annan myndighet som ska ingripa mot brottet eller den brottsliga verksamheten,

3. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 eller 3 till en regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler,

4. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 eller 3 samt uppgift om i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits till Polismyndigheten, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i samband med efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan antas att det då fanns eller fortfarande finns fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa, och

5. en uppgift som avses i 31 § första stycket 3 om vilka övriga tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster som har deltagit vid överföringen av ett meddelande som omfattas av ett föreläggande enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken att bevara en viss lagrad uppgift till den myndighet som meddelat föreläggandet.

Ersättning för att lämna ut andra uppgifter enligt första stycket 3 än lokaliseringssuppgifter ska vara skäligen med hänsyn till kostnaderna för utlämnandet.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
  2. För uppgift om den som är dömd till sluten ungdomsvård gäller 9 kap. 33 § i den äldre lydelsen.

24 Förslag till lag om ändring i lagen (2024:326) om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder

Härigenom föreskrivs att 3 och 4 §§ lagen (2024:326) om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Ett tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt 27 kap. 19 § första stycket rättegångsbalken får meddelas om åtgärden är av synnerlig vikt för att kunna lokalisera en person som är dömd till fängelse, rättspsykiatrisk vård *eller sluten ungdomsvård* i syfte att möjliggöra verkställighet av påföljden. Ett tillstånd får meddelas endast om den dom som ska verkställas omfattar brott som avses i 27 kap. 19 a § andra stycket rättegångsbalken eller avser rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning.

Ett tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt 27 kap. 19 § första stycket rättegångsbalken får meddelas om åtgärden är av synnerlig vikt för att kunna lokalisera en person som är dömd till fängelse *eller* rättspsykiatrisk vård i syfte att möjliggöra verkställighet av påföljden. Ett tillstånd får meddelas endast om den dom som ska verkställas omfattar brott som avses i 27 kap. 19 a § andra stycket rättegångsbalken eller avser rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning.

Ett tillstånd enligt första stycket får endast avse ett telefonnummer eller en annan adress eller en viss elektronisk kommunikationsutrustning som

1. under den tid som tillståndet avser innehas eller har innehaft av den eftersökte eller annars kan antas ha använts eller komma att användas av den eftersökte, eller

2. det finns synnerlig anledning att anta att den eftersökte under den tid som tillståndet avser har kontaktat eller kommer att kontakta.

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt första stycket får inte avse meddelanden som endast överförs eller har överförts i ett elektroniskt kommunikationsnät som med hänsyn till sin begränsade omfattning och omständigheterna i övrigt får anses vara av mindre betydelse från allmän kommunikationssynpunkt.

4 §¹

Ett tillstånd till hemlig dataavläsning som gäller kommunikationsövervaknings- eller platsuppgifter enligt 2 § första stycket 2 eller 3 lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning får meddelas om det

Ett tillstånd till hemlig dataavläsning som gäller kommunikationsövervaknings- eller platsuppgifter enligt 2 § första stycket 2 eller 3 lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning får meddelas om det

¹ Senaste lydelse 2025:125.

är av synnerlig vikt för att kunna lokalisera en person som är dömd till fängelse, rättspsykiatrisk vård *eller sluten ungdomsvård*, i syfte att möjliggöra verkställighet av påföljden. Ett tillstånd får meddelas endast om den dom som ska verkställas omfattar brott som avses i 4 § lagen om hemlig dataavläsning eller avser rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning.

Ett tillstånd enligt första stycket får endast avse ett avläsningsbart informationssystem som

1. används, eller det finns särskild anledning att anta har använts eller kommer att användas, av den eftersökte, eller
2. det finns synnerlig anledning att anta att den eftersökte har kontaktat eller kommer att kontakta.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
  2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för beslut i fråga om den som är dömd till sluten ungdomsvård.

25 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400)

Häriigenom föreskrivs att 18 kap. 10 § socialtjänstlagen (2025:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagna lydelse

18 kap.

10 §

Socialnämnden ska tillgodose de särskilda behov av insatser som barn och unga kan ha efter *att*

- ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts,
- placering utanför det egna hemmet har upphört, eller
- *verkställighet av sluten ungdomsvård enligt lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård har upphört.*

Socialnämnden ska tillgodose de särskilda behov av insatser som barn och unga kan ha efter

- *att* ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts,
- *att en* placering utanför det egna hemmet har upphört, eller
- *villkorlig frigivning från ett fängelsestraff.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
2. För beslut i fråga om den som har dömts till sluten ungdomsvård gäller 18 kap. 10 § i den äldre lydelsen.